

En utredning av muligheter og konsekvenser ved strukturvalg 2.

Innholdsfortegnelse

Innledning	2
Formål med utredningen	2
Strukturvalg 2.....	3
Hva er strukturvalg 2A.....	3
Aktuelle tomter for en eventuell ny skole i området Grinde/Aksdal/Eikeskog	4
Konsekvenser av skolekretsgrenser, nærskoleprinsippet og skoleskyss for strukturvalg 2A.....	11
Investeringer og økonomi 2A.....	12
Strukturvalg 2B	15
Hva er strukturvalg 2B.....	15
Konsekvenser av skolekretsgrenser, nærskoleprinsippet og skoleskyss for strukturvalg 2B.....	16
Investeringer og økonomi 2B.....	18
Konsekvenser for lokalmiljøet ved 2A og 2B	20
Konsekvenser ved økt reisevei	22
Endringer i skolehverdagen og overgang til ny skole.....	23
Om lærerens betydning	30
Kompetansebehov i framtiden	32
Rekruttering	33
Fagmiljø og læringsmiljø	36
Barnets beste – samlet vektning og vurdering av konsekvensene ved strukturvalg 2	38
Samlet vurdering.....	46
Litteraturliste	50

Innledning

Skolebruksplanen ble lagt frem for kommunestyret 17.02.26 etter bred involvering og medvirkning fra elever, foreldre, medarbeidere og lokalmiljø. Kommunestyret vedtok planen og bad videre om nærmere utredning av noen strukturvalg. Før endelig vedtak om skolestruktur legges nå saken ut på høring.

Mandat fra kommunestyret

“Skolebruksplan 2026 – 2038” (Sak 003/26) (vedlagt) med følgende vedtak:

- 1. Kommunestyret tar skolebruksplanen til orientering.*
- 2. Kommunestyret ber kommunedirektøren utrede konsekvensene av å videreføre alternativ 0.*
- 3. Kommunestyret ber kommunedirektøren utrede muligheter og konsekvenser av strukturvalg 2:*
 - > 3.1 Strukturvalg 2A: Grinde, Straumen og Førland samlokaliseres til én ny barneskole i området Grinde-Aksdal-Eikeskog, med mål om realisering innen 4 - 6 år.*
 - > 3.2 Strukturvalg 2B: Frakkagjerd og Førre barneskoler samlokaliseres når bygningsmassen ved Førre skole har nådd sin levetid, anslått om 15 – 20 år.*
- 4. Kommunestyret legger til grunn at en viderefører dagens skolestruktur inntil 2A er realisert.*
- 5. Kommunestyret ber kommunedirektøren utrede behov og mulighet for etablering av en felles ressursavdeling for barneskolene, eventuelt som en del av etableringen av alternativ 2A.*
- 6. Kommunestyret har som mål å legge til rette for åpne og gode prosesser i det videre arbeidet.*

Formål med utredningen

Denne rapporten skal gi en utredning av muligheter og konsekvenser dersom kommunen velger å gjennomføre strukturvalg 2 i *Skolebruksplan Tysvær kommune 2026-2038*.

Rapporten vil bygge på det kunnskapsgrunnlaget som står i skolebruksplanen. Der er det gjort rede for lokale og nasjonale styringsdokumenter, prinsipper, lover og forskrifter. De vil ikke bli gjentatt i denne rapporten. Det er også gjort rede for internasjonal og nasjonal forskning på skolefeltet. Vesentlige momenter blir gjengitt i denne rapporten og noen momenter vil bli belyst med ny forskning og relevant data.

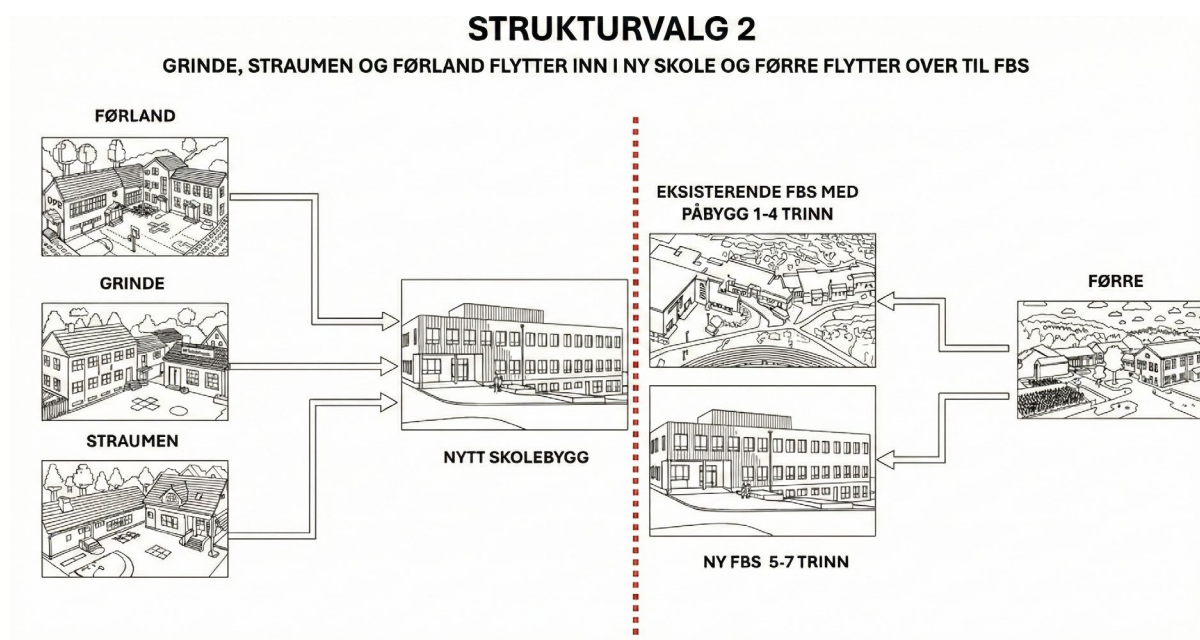
I vedlegg til skolebruksplanen ligger også medvirkningsrapporten som summerer opp brukerprosesser og dialogmøter gjennomført med ulike interessenter. For helhetlig forståelse av vurderingene, anbefales lesere å sette seg inn i skolebruksplanen.

I utredningen som følger vil først strukturvalg 2A belyses, deretter vil 2B belyses. Deretter kommer en redegjørelse av hva en ressursavdeling er, hvilke behov den er tenkt skal dekke og hvilke muligheter en slik avdeling gir kommunen. Til slutt i rapporten belyses en del felles problemstillinger.

Strukturvalg 2.

Strukturvalg 2 har en hovedretning som medfører at kommunen har fire barneskoler: Nedstrand barne- og ungdomsskule, Tysværvåg barne- og ungdomsskule, Grinde/Aksdal/Eikeskog skole, Frakkagjerd barneskole.

Strukturvalg 2 har to hovedretninger, 2A og 2B.

Hva er strukturvalg 2A

Strukturvalg 2A er et valg som foreslår en samlokalisering av barneskolene Grinde, Straumen og Førland. En ny skole dimensjoneres for inntil 350 elever (1.-7. trinn).

Den eksisterende skoletomten til Grinde skule kan ikke brukes videre til nybygg på grunn av byggeforbud knyttet til hensynssone til ny E39-trase. Det betyr at en eventuell ny barneskole må plasseres et annet sted i området Grinde/Aksdal/Eikeskog. Dette kan også ha betydning for fremtidig bruk av Skjoldhallen, som ikke lenger vil ligge i direkte tilknytning til skolen dersom lokaliseringen flyttes. Mulige tomtevalg utredes nærmere under.

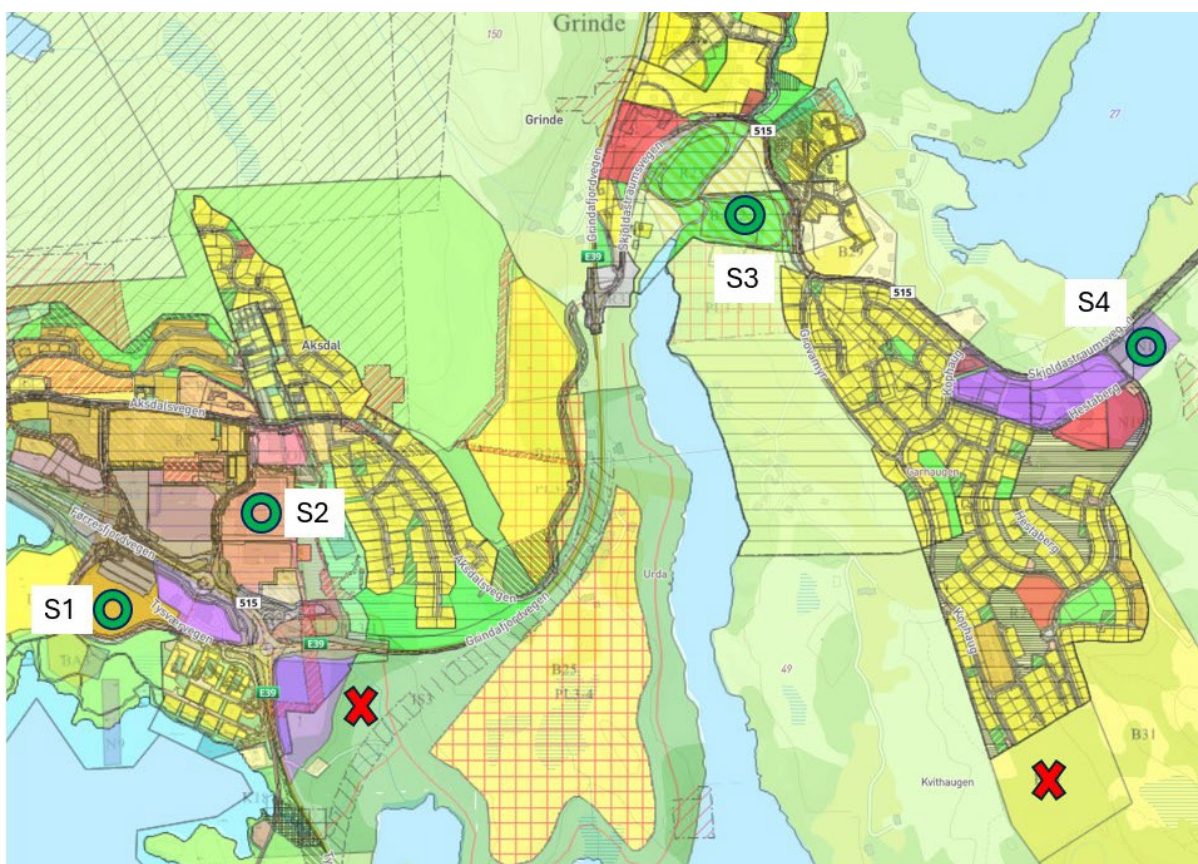
Hva innebærer strukturvalg 2A

Strukturvalg 2A innebærer at kommunen vil gå fra fem til tre rene barneskoler, samt to kombinert barne- og ungdomsskoler og én ungdomsskole:

- Frakkagjerd barneskole
- Førre barneskole
- Grinde/Aksdal ny barneskole
- Nedstrand barne- og ungdomsskole
- Tysværvåg barne- og ungdomsskole
- Frakkagjerd ungdomsskole

Aktuelle tomter for en eventuell ny skole i området Grinde/Aksdal/Eikeskog

Det blir utredet ulike tomtealternativ for en eventuell ny skole som skal romme elevene fra Straumen, Førland og Grinde.

Det er vurdert seks alternative lokaliseringer for ny barneskole. Av disse er fire vurdert som aktuelle for videre vurdering:

S1 Aksdal sør/Bongsatjørn

S2 Aksdal sentrum

S3 Grinde kunstgressbane

S4 Hestaberg.

Alternativene S5 Urasvingen og S6 Longhaugen er vurdert som uegnede og er ikke tatt med videre. Vurderingene bygger på investeringsbehov, planavklaring, fare for innsigelse, tidsmessig gjennomførbarhet, ønsket arealutvikling og tilgjengelighet i dag og i fremtiden.

Beskrivelse av de aktuelle tomtene for en ny skole:

Under hvert av de aktuelle tomtealternativene, er det lagt inn et kart som viser skolekretsgrenser. I kartene er det også tegnet inn sirkler som henholdsvis viser avstand 2 km og 4 km fra skolen. De eleven som bor på utsiden av sirklene, men innenfor den opptegnede skolekretsgrensen, vil kunne ha rett på skyss. Sirklene indikerer ikke nøyaktig beregning. Nøyaktig beregning knytter seg til farbar vei fra bolig til skole for den enkelte elev.

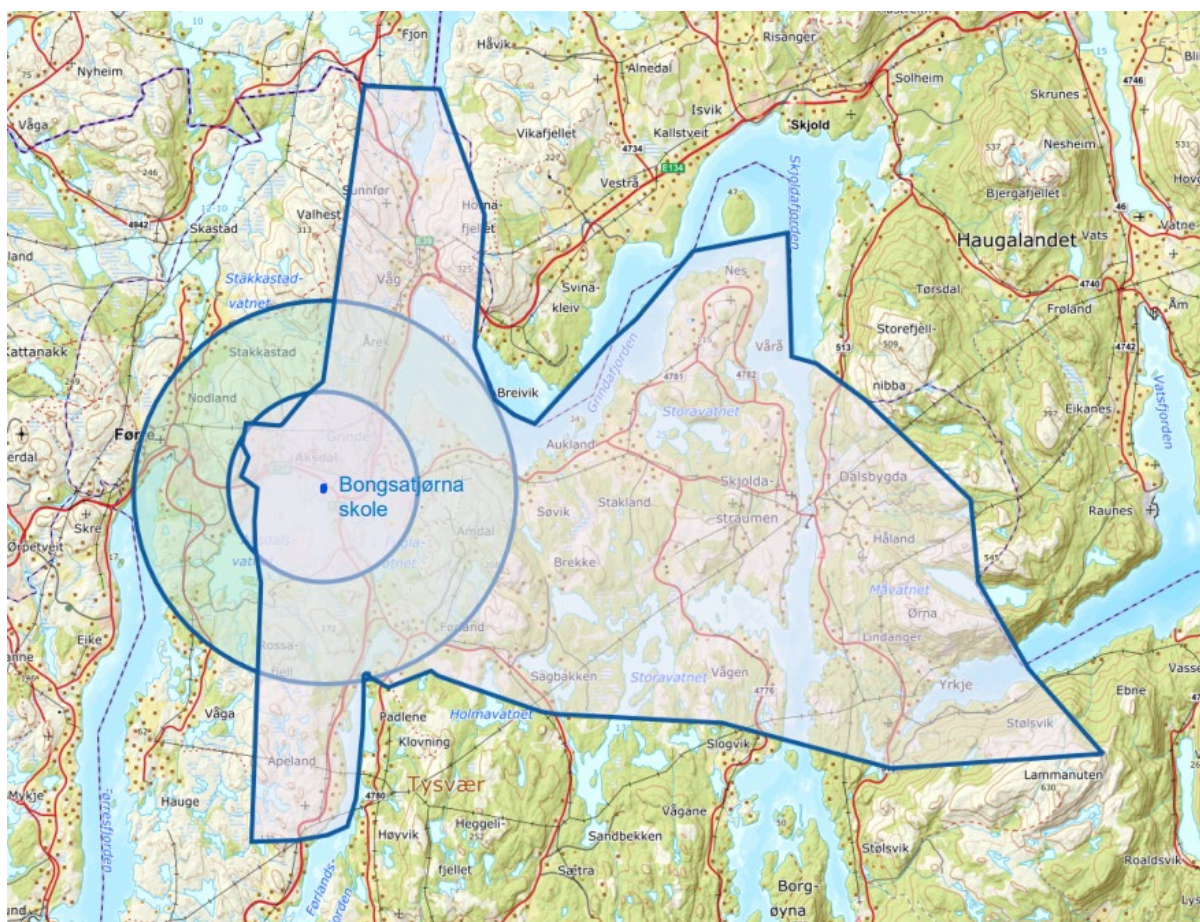
Den opptegnede nærskolegrensen vil også gjøres ytterligere nøyaktig når kommunen fastsetter skolekretsgrensene etter at saken om fremtidig skolestruktur er vedtatt.

S1 – Aksdal sør / Bongsatjørn

Tomtealternativ S1 ligger sør for E134 ved Bongsatjørn. Tomta ligger nær friområde og vurderes som et alternativ med god tilgjengelighet for Aksdal sentrum og framtidige utbyggingsområder. Tomta har god tilknytning til overordnet vegnett, og biltrafikken kan i stor grad føres utenom interne boligområder. Området har også etablerte og planlagte gang- og sykkelforbindelser som legger til rette for trygg ferdsel for gående og syklende. Samtidig vil plasseringen gi lengre skolevei for mange av dagens elever, og alle elever fra blant annet Førland og Straumen vil ha krav på skoleskyss. I tillegg vil 1.-klassinger som bor utenfor 2 km ha rett til skoleskyss.

Tomta har tilstrekkelig størrelse til en 3-parallell skole eller større, er regulert til bebyggelse og anlegg, og eies av Tysvær kommune. Dette gjør alternativet enkelt å realisere sammenlignet med de øvrige tomtealternativene. Tomta ligger tett på E134, og det vil være behov for skjerming mot støy og trafikk.

En skole på S1 vil kunne bidra til økt funksjonsblanding og styrket sentrumsliv i Aksdal. Skolen vil også kunne fungere som et offentlig samlingssted med flerbrukskvaliteter utenom skoletid.

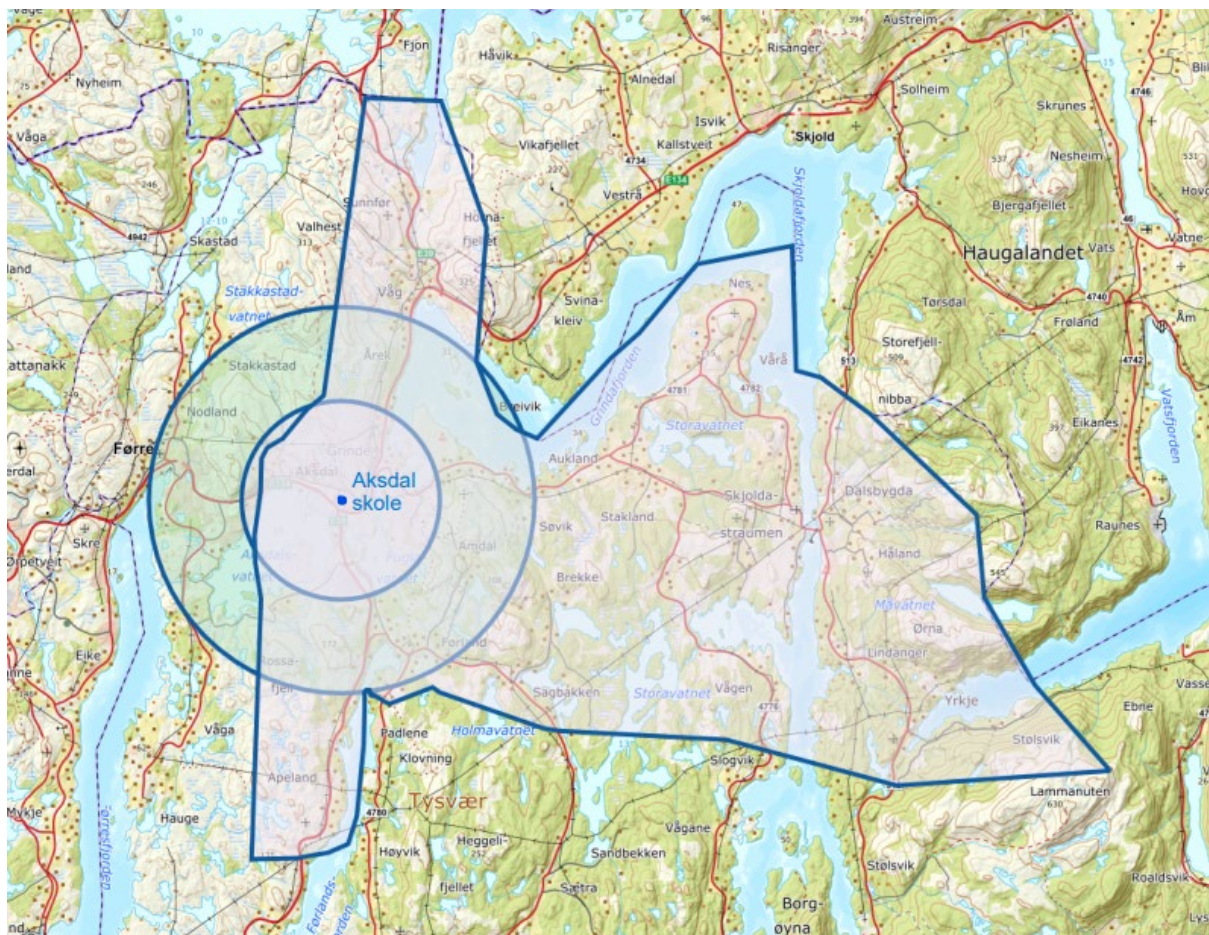
Markering av skolekretsgrense og boligområder med rett til skoleskyss, omtrent slik det kan bli med en barneskole på S1 Akrdal sør/Bongsatjørn.

S2 – Akrdal sentrum

Tomtealternativ S2 ligger sentralt i Akrdal sentrum, der Akrdaltunet, Akrdal legesenter og Akrdalsvegen 163 ligger i dag. Alternativet har god tilgjengelighet for Akrdal sentrum og Bongsatjørn med rekreasjonsområde, område for boligutvikling, og ligger nær eksisterende sentrumsfunksjoner. Biladkomsten vurderes som god, og det er mulig å holde deler av tomta fri for biltrafikk. Samtidig vil plasseringen gi lengre skolevei for flertallet av dagens elever, og det er lagt til grunn at flere elever fra Garhaug vil bli kjørt til skolen enn i dagens situasjon.

S2 er den minste tomta som er vurdert, og er mindre enn dagens skoletomt på Grinde. Det er derfor tidligere gjennomført volumstudier for å vurdere om en skole kan løses gjennom mer kompakt utbygging, blant annet med flere etasjer, bruk av takflater som oppholdsareal og sambruk med tilgrensende grøntområder. Området er regulert til offentlig eller privat tjenesteyting og eies av Tysvær kommune, men tre eksisterende bygg med helse- og omsorgstjenester må flyttes eller erstattes dersom tomta skal benyttes til skole. Dette medfører både kostnader og tidsmessige avhengigheter.

En skole i Akسدal sentrum vil kunne bidra til økt aktivitet, funksjonsblanding og attraktivitet i sentrum. Nærheten til bibliotek, idretts- og svømmehall og andre sentrumsfunksjoner gir gode muligheter for sambruk. Samtidig er tomte knapp, og alternativet forutsetter mer komplekse løsninger for uteareal og bygningsutforming enn de øvrige alternativene.

Markering av skolekretsgrense og boligområder med rett til skoleskyss, omtrent slik det kan bli med en barneskole på S2 Akسدal sentrum.

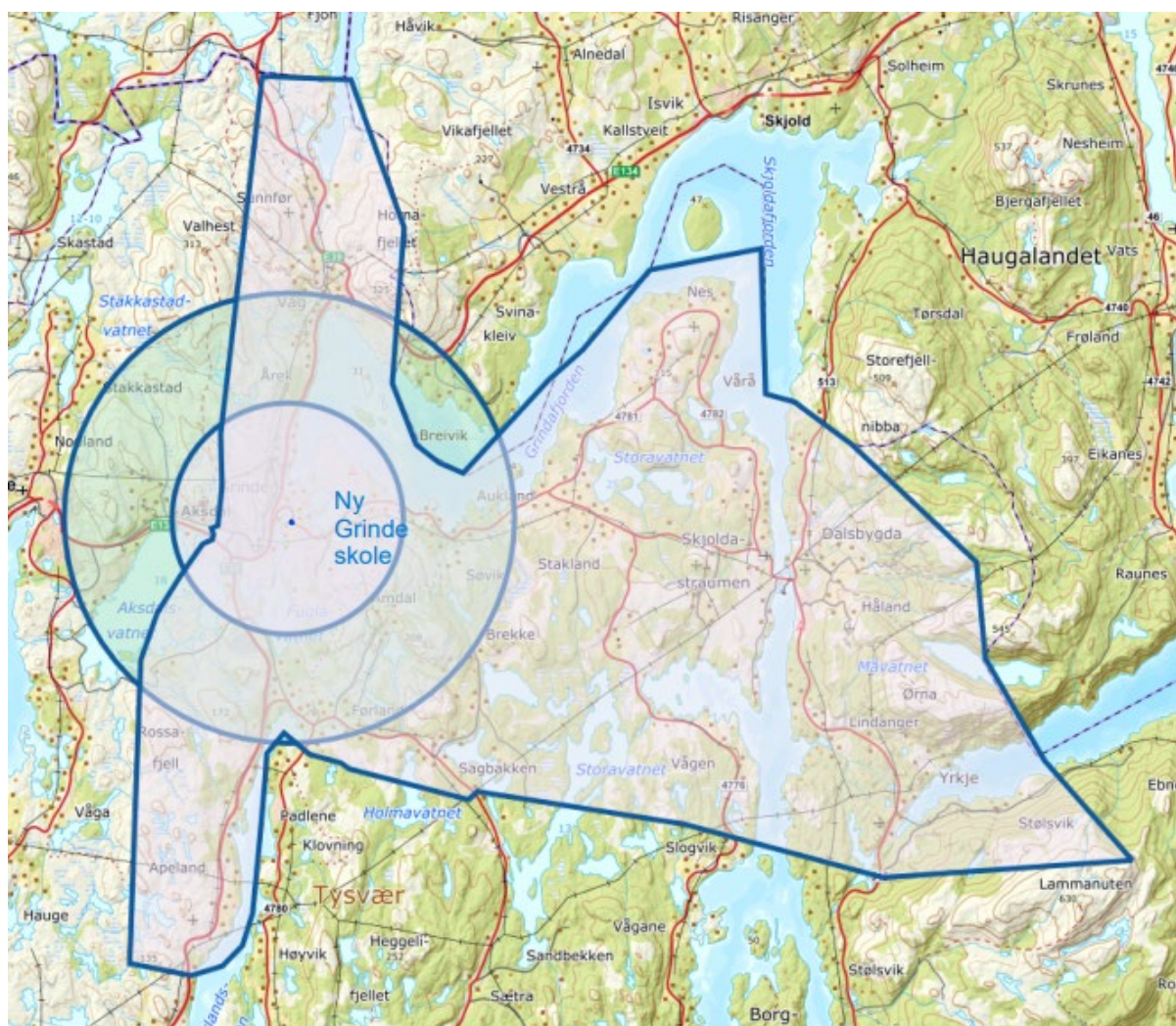
S3 – Grinde kunstgressbane

Tomtealternativ S3 ligger på dagens kunstgressbane på Grinde. Dette alternativet gir best tilgjengelighet for eksisterende bebyggelse på Garhaug. Grinde, deler av Garhaug og Akسدal terrasse ligger innenfor kort avstand, og store deler av Akسدal ligger innenfor om lag 2 km. Alternativet gir dermed kort og relativt trygg skolevei for mange av elevene, og det er i hovedsak elever fra Førland og Straumen som vil ha krav på skoleskyss utover førsteklassinger.

Den største utfordringen ved S3 er at skolen må bygges på dagens kunstgressbane. Dette innebærer at det må etableres en ny kunstgressbane eller gjøres om på dagens idrettsarealer (gressbanen). Samtidig peker den foreløpige vurderingen på at både dagens kunstgressbane og området ved eksisterende skole kan brukes til mulig 9-bane og at et skolebygg kan oppføres med flere etasjer for å redusere

for avtrykket. Eksisterende skoletomt kan også brukes til utvidet parkering for området. Tomta eies av Tysvær kommune, men er regulert til idrett og vil kreve reguleringsendring.

S3 vurderes som det alternativet som best ivaretar eksisterende nærmiljø og sambruk mellom skole og idrett. Samlokaliseringen med Skjoldhallen og idrettsanlegget gir gode oppvekstkvaliteter og effektiv bruk av arealer og funksjoner. Ved å velge dette alternativet, opprettholdes Grinde som samlingssted for nærmiljøet. Samtidig vil alternativet i mindre grad bidra til å styrke Aksdal sentrum som bosted.

Markering av skolekretsgrense og boligområder med rett til skoleskyss, omtrent slik det kan bli med en barneskole på S3 Grinde kunstgressbane.

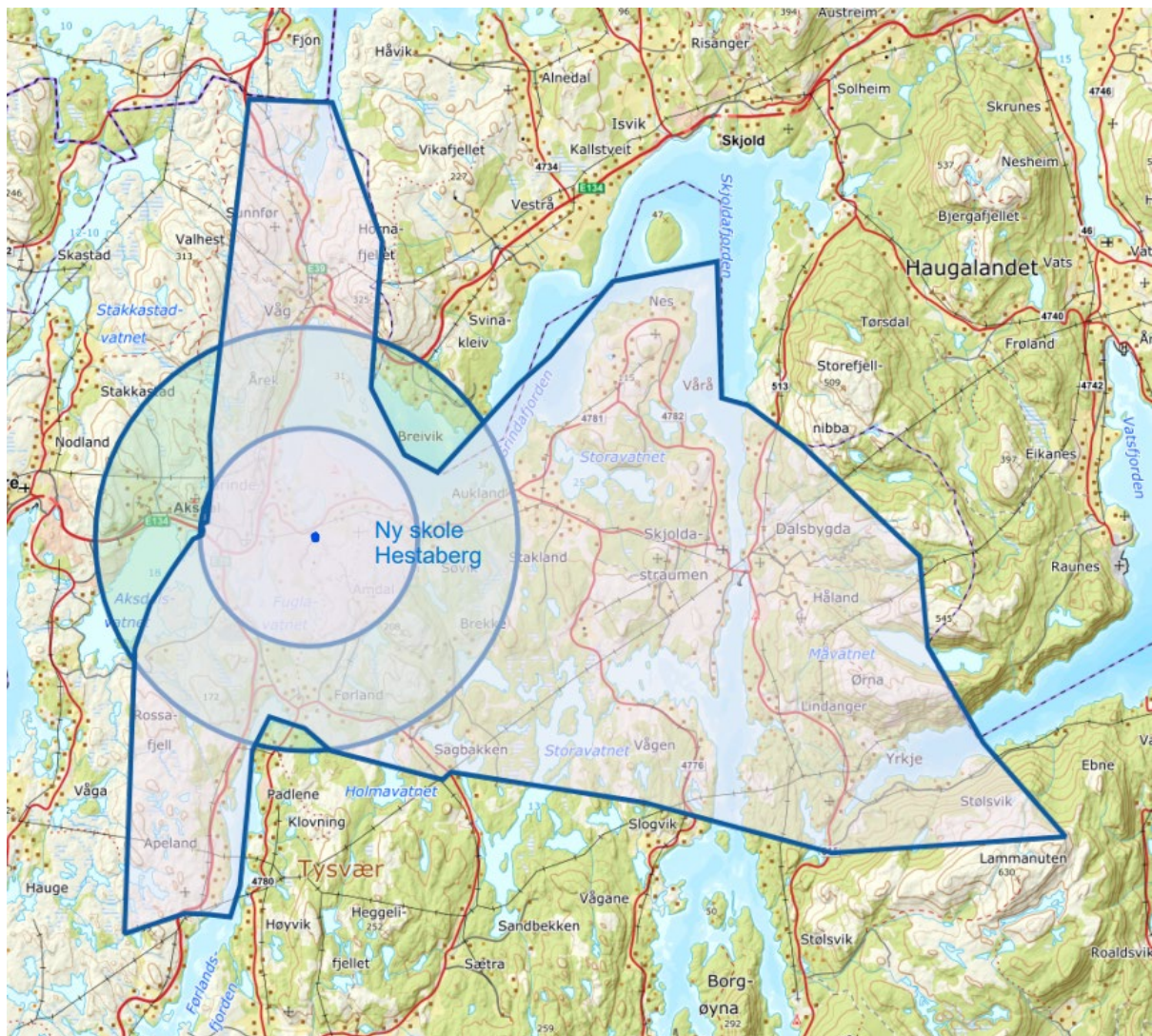
S4 – Hestaberg

Tomtealternativ S4 ligger ved innkjøringen til Hestabergveien. Tomta har god tilgjengelighet for Garhaugområdet og tilstrekkelig størrelse til en 3-parallell skole eller større. For elever fra Aksdal vil skoleveien imidlertid bli lengre enn i dag, og de

vestlige delene av Aksdal vil få så lang skolevei at det utløser rett på skoleskyss. Plasseringen passer også dårlig med de daglige reisestrømmene i kommunen, fordi mange foreldre må kjøre i motsatt retning av arbeidsreisen ved levering og henting.

Tomta eies av Tysvær kommune, men krever omregulering fra næring til offentlig formål. Dette gir fare for innsigelse. I tillegg må det etableres ny infrastruktur, særlig biladkomst, og avstanden til idrettsanlegget i Grinde er for stor til å gi reell sambrukseffekt. Det innebærer blant annet behov for å etablere ny gymsal ved skolen.

S4 vurderes å i liten grad oppfylle ønsket arealutvikling. Alternativet svekker koblingen til Aksdal og bryter samlokaliseringen mellom skole og idrettsanlegg på Grinde. Skolen vil ligge i utkanten av utbyggingsområdene og ha begrenset nærhet til andre offentlige funksjoner. Selv om området har kvaliteter knyttet til natur og friluftsliv, framstår alternativet samlet sett som svakere enn de øvrige aktuelle tomtene.

Markering av skolekretsgrense og boligområder med rett til skoleskyss omtrent slik det kan bli med en barneskole på S4 Hestaberg.

S5 – Urasvingen

Tomtealternativ S5 er vurdert som uegnet og er ikke tatt med videre i utredningen. Området er disponert til framtidig boligbebyggelse i kommuneplanen, men er samtidig vurdert tatt ut i kommende arealdel. Traseen for alternativ 2 for ny E39 går over området, og adkomstforholdene er ikke avklart. Gjennomføringen av en skole på denne tomta er derfor avhengig av avklaringer knyttet til E39 og frigivelse av arealet til utbygging.

Området er regulert til bolig og plassering av skole vil kreve omregulering. I tillegg vil alternativet utløse betydelige kostnader til ny infrastruktur. Samlet vurderes alternativet å ha for stor usikkerhet knyttet til framdrift, planstatus og kostnader til å være aktuelt for videre vurdering.

S6 – Longhaugen

Tomtealternativ S6 er også vurdert som uegnet og er ikke tatt med videre. Alternativet oppfyller i liten grad ønsket arealutvikling. I tillegg mister en samlokalisering med idrettsanlegget på Grinde.

Området krever omregulering fra boligbebyggelse til offentlig formål, og regional plan for Haugalandet anbefaler at området tas ut fordi det ligger utenfor gang-/sykkelsone og kollektivakser. Alternativet innebærer dermed fare for innsigelse. I tillegg er det behov for større infrastrukturtiltak, særlig knyttet til biladkomst. Samlet vurderes alternativet som lite robust både planfaglig og funksjonelt, og det er derfor ikke tatt med videre i utredningen.

De ulike tomtealternativene har med forslag til skolekretsgrenser.

Skolekretsgrensene vil variere slik at boliger i ett bestemt boligområde vil sogne til én skole med ett tomtealternativ og samme boligområde vil kunne sogne til en annen skole med et annet tomtealternativ. For kommunedirektøren er det derfor viktig at det spilles inn synspunkt knyttet til de ulike tomtealternativene knyttet til en eventuell ny skole i området Grinde/Aksdal/Eikeskog.

Det gjenstår en del utredning av tomtealternativene. Dette vil bli fullt ut utredet frem mot at politisk sak om skolestruktur legges frem for kommunestyret i juni.

Konsekvenser av skolekretsgrenser, nærskoleprinsippet og skoleskyss for strukturvalg 2A

I strukturvalg 2A vil skolekretsgrenser og nærskoleprinsippet påvirke hvilke elever som kommer til å gå på en eventuell ny skole, og hvilke elever som enten får Frakkagjerd barneskole eller Tysværvåg barne- og ungdomsskole som sin nærskole.

Kommunen kan gi lokal forskrift om skolekretser, og det vil da følge direkte av forskriften hvilken skole elevene skal gå på. Dersom kommunen ikke gir forskrift, skal elevene ha et enkeltvedtak om skoleplassering. Et enkeltvedtak skal være i tråd med § 2-6 i opplæringsloven.

Dersom kommunen har forskrift om skolekretser, tildeles skoleplass på den skolen eleven sogner til. Dersom foreldre ønsker skoleplass for en elev på annen skole, kan de søke om plass der. Slik søknad skal besvares med et enkeltvedtak som det er klagerett på.

Enten kommunen utarbeider en forskrift om skolekretsgrenser eller gjør enkeltvedtak for hver elev, så skal elevens rettigheter etter § 2-6 ivaretas. Det betyr at kommunen skal legge særlig vekt på hvilken skole som ligger nærmest elevens hjem. I dagens opplæringslov er det presisert at kommunen kan ta hensyn til “.. topografi, trafikktilhøve og kapasiteten på skolene, og at barn i same nabolag skal få gå på same skole” (Opplæringsloven §2-6).

Kommunen kan ikke vedta skolekretsgrenser som er i strid med nærskoleprinsippet for å videreføre en skole med svakt elevgrunnlag. Kommunen kan derimot forskriftsfeste at det kan gis unntak for nærskolen dersom elevens nærskole har manglende kapasitet i de tilfeller hvor det i et område kommer tilflyttet uventet mange nye elever på kort tid. Eleven skal da få vedtak om annen skole og foresatte skal ha rett til å uttale seg om hvilken skole de ønsker.

Strukturvalg 2A vil innebære at kommunen får flere elever som vil ha rett til skoleskyss grunnet lengre skolevei. Ved strukturvalg 2A vil alle elever fra Førland og Straumen ha rett på skoleskyss. Det er usikkerhet knyttet til antall elever fra Grinde som får rett på skyss da lokalisering av en eventuell ny skole ikke er bestemt. I de økonomiske beregningene er det tatt utgangspunkt i samme antall elever med skyss som skoleåret 2025/26, som er noe høyere enn de siste par skoleårene. Årsaken er at det i inneværende skoleår er flere elever som har rett på skyss på grunn av farlig skolevei i en begrenset periode på grunn av prosjekt Aksdal Vest og bygging av helsekvartalet.

Fylkeskommunen er ansvarlig for organisering av skyss for de elevene som har rett på det; Elever som bor mer enn 2 km (1. Klasse) eller 4 km (2.-10.kl.) fra skolen.

Fylkeskommunen følger kommunens fastsatte skolekretsgrenser i sin organisering av skyss.

Førlandselevene med lengst distanse til en ny skole i Akdsalsområdet, er elevene fra Sagbakkenområdet. Estimert kjøretid med bil er ca. 10-15 min (noe lengre tid med buss), og noen minutter lengre dersom en ny skole lokaliseres i Grinde.

Elever fra Straumen med lengst distanse til en skole i Akdsalsområdet, vil ha en estimert kjøretid med bil på ca. 20 - 25 min, og noen minutter kortere dersom en ny skole lokaliseres i Grinde. Det vil gå noe lengre tid med buss enn med bil.

Det er beregnet at det blir ca.100 flere barn som vil trenge skoleskyss ut fra dagens elevtall. I tillegg vil plassering av ny skole ha betydning for om 1.klassinger ved Grinde skole kommer til å bo mer enn 2 km fra ny skole og dermed også ha en rett til skoleskyss. Retten til skoleskyss gjelder bare ved skoledagens start og slutt. Start- og sluttid ved SFO gir ikke rett til skoleskyss. Foreldre må selv stå for skyss til levering ved morgen-SFO og skyss hjem etter endt SFO på ettermiddagstid.

Ved bygging av ny skole, vil skolekretsgrensen mellom ny skole og henholdsvis Frakkagjerd barneskole og Tysværvåg barne- og ungdomsskole (TBU) påvirkes. Elever som i dag har nærskolen sin på Førland, vil få enten den nye skolen eller TBU som sin nærskole. En ny skole i aksen Grinde - Akdsal, vil også påvirke hvor skolekretsgrensen mellom Frakkagjerd barneskole og den nye skolen vil gå. Denne forskyvningen av skolekretsgrense har liten påvirkning på skyss for elever til Frakkagjerd barneskole. Kun i tilfellet ved tomtevalg Hestaberg, vil det kanskje være noen få elever på 1. trinn som bor like vest for Akdsal sentrum som vil har rett til skyss.

Investeringer og økonomi 2A

Hovedgrep i dette strukturvalget innebærer at Grinde, Straumen og Førland barneskoler samlokaliseres til én ny barneskole i området Grinde/Akdsal. Dette reduserer antall rene barneskoler fra fem til tre i kommunen (forutsatt at øvrige skoler består).

Skoledrift

Økonomiske konsekvenser for skoledrift ved strukturvalg 2A er beregnet for 2025 og 2035, og sammenlignet med 0-alternativet i de respektive årene. Alle beregningene er gjort i 2025-kroner.

Strukturvalg 2A i 2025 og 2026 sammenlignet med nullalternativet i 2025 og 2035	2025	2035 (2025-kroner)

Undervisning	3 760 000 kr	3 430 000 kr
Administrasjon	2 380 000 kr	2 380 000 kr
SFO	1 150 000 kr	890 000 kr
Skyss	-900 000 kr	-830 000 kr
FDV	1 590 000 kr	1 590 000 kr
SUM	7 980 000 kr	7 460 000 kr
Sats per elev tjeneste 2020 (gjennomsnitt)	97 534 kr	98 026 kr

(Positive beløp = besparelse)

Strukturvalg 2A er estimert å gi en årlig besparelse på 7 980 000 kroner i 2025 og 7 460 000 kroner i 2035, sammenlignet med nullalternativet i de respektive årene.

Kapitalutgifter er ikke tatt med i denne oversikten. I saken om skolestruktur som legges frem for politisk behandling i juni vil det fremkomme kommunens totale gjeldsbelastning og kapitalutgifter knyttet til et nytt skolebygg.

Strukturvalg 2A gir en estimert gjennomsnittlig sats per elev for driftsutgifter knyttet til tjeneste 2020 Grunnskole (undervisning og administrasjon) på 97 534 kroner i 2025 og 98 026 kroner i 2035.

Undervisning

Ved nullalternativet blir det både i 2025 og i 2035, tildelt timer utover lærernorm (gruppestørrelse 1) til både Grinde, Straumen og Førland. Ved en samlokalisering vil det bli flere elever i hver klasse og det er ikke behov for å tildele timer utover normen. Dette medfører en estimert reduksjon i tildelte rammetimer som utgjør 4,3 årsverk i 2025 og 3,93 årsverk i 2035. Hoveddelen av reduksjonen er knyttet til ordinær undervisning.

Administrasjon

Gitt Tysvær kommune sine retningslinjer for administrasjon, er det estimert at strukturvalget kan gi en besparelse på 2,52 årsverk administrasjon, både i 2025 og i 2035.

SFO

Gitt Tysvær kommune sine retningslinjer for administrasjon i skolefritidsordningen, er det estimert at strukturvalg 2A kan gi en besparelse på 0,45 årsverk administrasjon både i 2025 og 2035. I tillegg er det estimert besparelse knyttet til bemanning på SFO.

Skoleskyss

Det er vanskelig å spå behov for skyss på grunn av farlig eller vanskelig skolevei, så endring i fremtidige skyssutgifter tar utgangspunkt i kostnader til ordinær skoleskyss. Det ble i den først utredningen beregnet en økning i antall elever med rett på skoleskyss på rundt 100 elever, sammenlignet med nullalternativet i 2025. Det er knyttet usikkerhet til hvor mange elever ved Grinde skole som vil ha rett på skoleskyss gitt de ulike tomtealternativene for en ny skole, men det er sannsynlig at flere elever på 1. trinn vil bo mer enn 2 km fra ny skole, og som dermed vil ha rett på skoleskyss.

Det er forventet at strukturvalg 2A vil føre til en økning i skyssutgiftene på rundt 900 000 kroner i 2025 og 830 000 kroner i 2035. Om det legges til grunn at halvparten av elevene på 1.trinn ved Grinde skule vil ha rett på skoleskyss til ny skole, så vil det øke utgiftene til skyss ytterligere – med 70 000 kroner og 80 000 kroner i henholdsvis 2025 og 2035.

Skolebygg

Driftskostnader

Basert på endring i kvadratmeter, vil strukturvalget føre til en estimert besparelse i FDV kostnader på 1 590 000 kroner både i 2025 og i 2035.

Vedlikehold

Når en ny skole står ferdig, vil dagens skolebygg i Grinde, Straumen og Førland bli lagt ned. Planlagte strakstiltak og vedlikehold på disse byggene vil da kunne falle bort avhengig av når ny skole står ferdig og mulighet for etterbruk av skolebyggene.

Kostnadsoversikt vedlikeholdstiltak (MNOK)	Førland	Straumen	Grinde	SUM
Strakstiltak + vedlikeholdstiltak	19,3	20,3	16,8	56,4
Full oppgradering (ca.20-25 år)	26,9	26,0	23,6	76,5

Investeringer

Strukturvalg 2A forutsetter bygging av en ny barneskole for ca. 310 - 350 elever i Grinde/Aksdal-området. Beregningene tar utgangspunkt i 350 elever og kostnadsnivå i 2025-kroner. Tallene nedenfor er estimerer.

I beregningen av elevtall er det tatt utgangspunkt i trendprognosen og fremtidig toppunkt (366 elever i år 2047 minus antatt elever på privatskole ca. 16 elever).

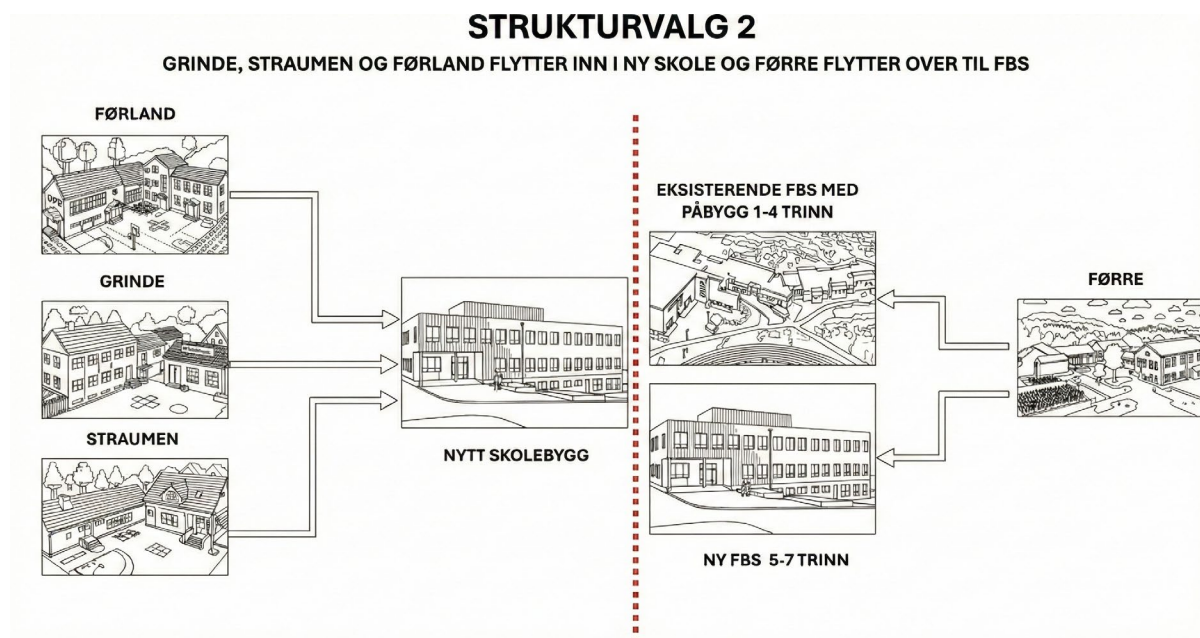
Størrelsen på arealet til 1.-7. trinn er basert på en ny skole med 14 kvm BTA per elev og er inkludert en liten gymsal. Det kan være behov for en større gymsal/kroppsøvingssal, avhengig av endelig plassering og tilgang til eksisterende anlegg. Den nye skolen vil bli bygd i tråd med rom- og funksjonsprogrammet for Tysværskolen og videreføre prinsippene fra nye Frakkagjerd ungdomsskole. Med et

nytt skolebygg vil man få moderne spesialrom til naturfag, musikk og kunst og håndverk. I tillegg vil det bli lagt til rette for tilstrekkelig mange lærerarbeidsplasser, grupperom og gode samarbeidsarealer. Skolen får også bedre muligheter til å tilrettelegge for praktisk og variert undervisning, slik at både elever og lærere får et mer funksjonelt og inspirerende læringsmiljø.

Fakta ny skole (1.–7. trinn)

- Bruttoareal (BTA): ca. **4 900 m²**
- Antall elever: ca. **350**
- Kostnader modulbygg: ca. **171 500 000 kr**

Strukturvalg 2B

Hva er strukturvalg 2B

Strukturvalg 2B er et valg som foreslår samlokalisering av barneskolene Frakkagjerd og Førre, når Førre skole sin bygningsmasse er uttjent. Det er estimert til om lag 15-20 år frem i tid.

Strukturvalget foreslår at 1.-4. trinn samles i eksisterende Frakkagjerd barneskole og at en mulig plassering av et nytt skolebygg på tomten til gamle Frakkagjerd ungdomsskole rommer elevene i 5.-7. trinn. Det vil si at barneskolen får to skolebygg med én felles ledelse og administrasjon.

Hva innebærer strukturvalg 2B

Strukturvalg 2B innebærer at kommunen vil gå fra fem rene barneskoler til fire barneskoler, samt to kombinert barne- og ungdomsskoler og én ungdomsskole:

- Straumen
- Grinde
- Førland
- Frakkagjerd inkl. Førre - ny barneskole
- Nedstrand barne- og ungdomsskole
- Tysværvåg barne- og ungdomsskole
- Frakkagjerd ungdomsskole

Nedstrand barne- og ungdomsskule trinn 1.-10. og Tysværvåg barne- og ungdomsskule trinn 1.-10. består som i dag.

Tomten ved Frakkagjerd barneskole gir begrensede muligheter for utvidelse av skolebygget. Det er bygningsmessige muligheter, men uteområdet er begrenset for utvidelse. Hvis skolen bygges for å ta imot elever ved Førre skole, vil utearealet kunne bli for lite.

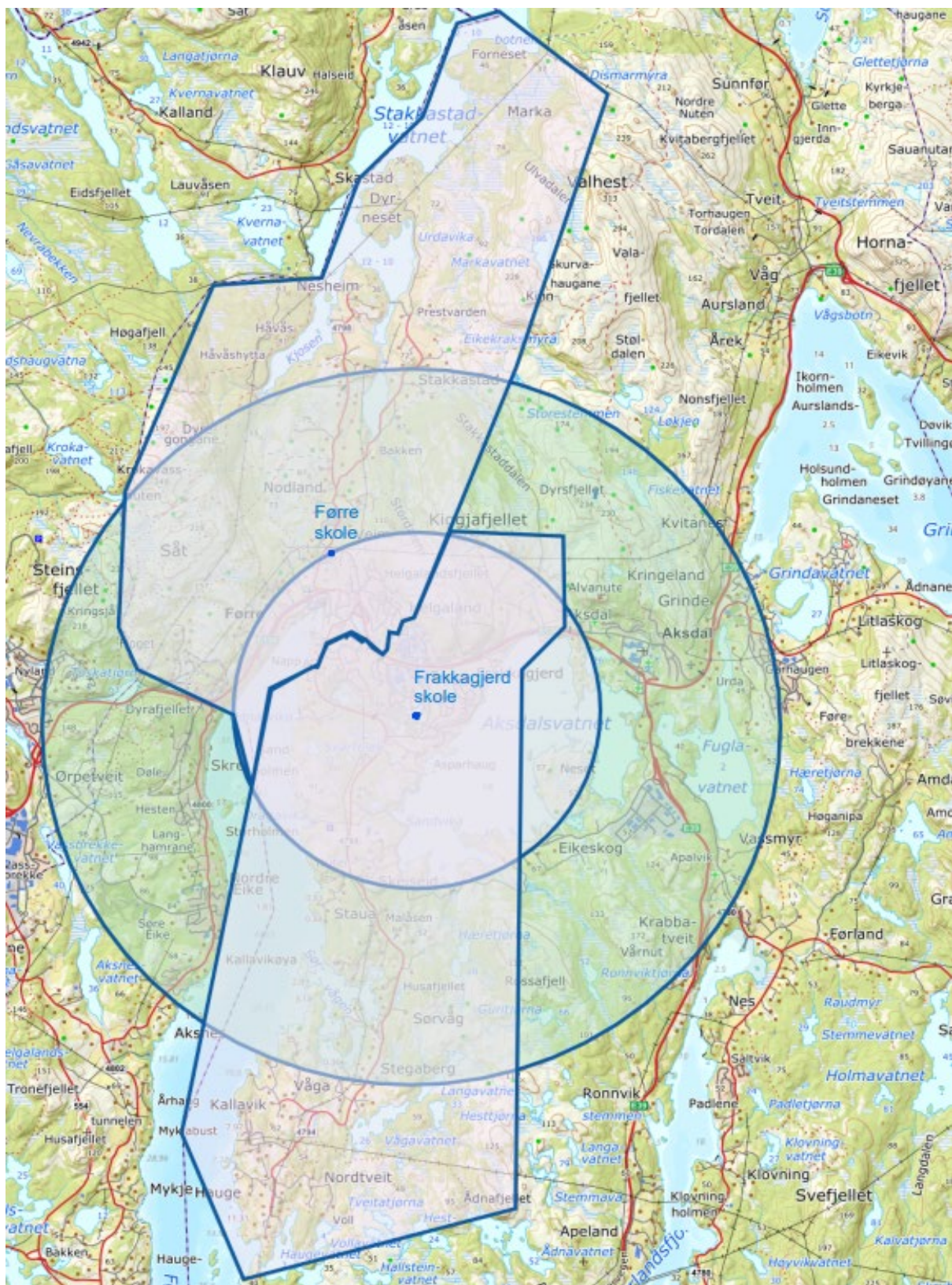
Konsekvenser av skolekretsgrenser, nærskoleprinsippet og skoleskyss for strukturvalg 2B

Kartet under viser dagens Frakkagjerd barneskole, som er strukturalternativ 2B sin lokalisering. Sirklene indikerer hvor den omtrentlige 2 km og 4 km grensen går for retten til skoleskyss. De andre linjene indikerer henholdsvis Førre skolekrets og Frakkagjerd skolekrets omtrentlig etter nærskoleprinsippet, slik det vil bli tegnet opp i en ny skolekretsgrense dersom strukturvalg 2B blir vedtatt.

Kartet viser at det er få elever som vil ha skyssbehov ut fra avstand til skolen. Flere elever som nå går på Førre, vil få en tryggere skolevei til Frakkagjerd barneskole. De Førre-elevene som nå har skoleskyss grunnet farlig skolevei, vil ved strukturvalg 2B kunne gå eller sykle til skolen selv. Det betyr at det totale antallet elever som trenger skyss ved strukturvalg 2B vil være noe lavere ved sammenslåing av Førre og Frakkagjerd barneskoler.

Barnehagene i området Førre/Frakkagjerd avleverer 1.klassinger til både Førre og Frakkagjerd skole. Ved strukturvalg 2B vil barna få gå videre fra barnehage til skole

sammen, og vennskap fra barnehagen vil ha bedre mulighet for å bestå også gjennom skoleårene.

Markering av skolekretsgrenser for Førre og Frakkagjerd barneskoler med omriss av hvilke boligområder med rett til skoleskyss, omtrent slik det kan bli med en felles barneskole for Førre og Frakkagjerd.

Investeringer og økonomi 2B

Strukturvalg 2B innebærer at Førre barneskole legges ned når nåværende bygningsmasse når sin levetid, og elevene overføres til Frakkagjerd barneskole. Dette er et tiltak på noe lengre sikt. Levetiden til Førre skole er anslått til å være omtrent 15-20 år til. I praksis betyr dette at dagens struktur på Førre/Frakkagjerd opprettholdes fram til strukturvalg 2A er gjennomført, og at investeringsbeslutning 2B kan tas på et senere tidspunkt når kommunens gjeldsgrad har potensial til å være lavere enn dagens nivå og kommunen er bedre rustet til å tåle påplussing i lån.

Strukturvalg 2B gir relativt beskjedne driftsinnsparinger, og nettogevinst er mindre enn kapitalkostnadene de første årene. Den økonomiske gevinsten ligger først og fremst i at kommunen unngår å måtte rehabilitere Førre skole, som da fortsatt vil være et gammelt bygg med gamle betongkonstruksjoner og planløsninger. En oppgradering vil kunne forbedre funksjoner, men det vil ikke gi en skole med samme levetid, kvaliteter eller pedagogisk funksjonalitet som et nybygg. Samtidig vil en utbygging på Frakkagjerd kunne erstatte dagens midlertidige brakkemoduler med permanente lokaler, som anses uansett nødvendig for å sikre et fremtidsrettet skoletilbud i området.

Strukturvalg 2B i 2025 og 2035 sammenlignet med nullalternativet i 2025 og 2035	2025	2035 (2025-kroner)
Undervisning	-80 000 kr	-160 000 kr
Administrasjon	1 230 000 kr	1 230 000 kr
SFO	1 520 000 kr	1 620 000 kr
Skyss	400 000 kr	400 000 kr
FDV	-221 000 kr	-221 000 kr
SUM	2 849 000 kr	2 869 000 kr
Sats per elev tjeneste 2020 (gjennomsnitt)	100 700 kr	101 054 kr

(Positive beløp = besparelse)

Strukturvalg 2B er estimert å gi en besparelse på 2 849 000 kroner i 2025 og 2 869 000 kroner i 2035, sammenlignet med nullalternativet.

Kapitalutgifter er ikke tatt med i denne oversikten. I saken om skolestruktur som legges frem for politisk behandling i juni vil det fremkomme kommunens totale gjeldsbelastning og kapitalutgifter knyttet til et nytt skolebygg.

Strukturvalg 2B gir en estimert sats per elev for driftsutgifter knyttet til tjeneste 2020 Grunnskole (undervisning og administrasjon) på 100 700 kroner i 2025 og 101 054 kroner i 2035.

Skoledrift

Undervisning

Ved nullalternativet blir det tildelt timer i henhold til lærernormen (gruppestørrelse 1) både ved Førre og Frakkagjerd. På grunn av ulik fag- og timefordeling, vil fordeling av elevene på trinnene medføre en økning i estimerte tildelte rammetimer på 0,09 årsverk i 2025 og 0,18 årsverk i 2035.

Administrasjon

Ressurser til administrasjon blir gitt etter skolestørrelse, og elevtallsendringen er så liten at det ville blitt gitt lik administrasjonsressurs i 2035 som i 2025, både ved nullalternativet og ved strukturvalg 2B. Estimert besparelse er derfor på 1,25 årsverk både i 2025 og i 2035, sammenlignet med nullalternativet.

SFO

Gitt Tysvær kommune sine retningslinjer for administrasjon i skolefritidsordningen, er det estimert at strukturvalget kan gi en besparelse på 0,5 årsverk administrasjon, både i 2025 og i 2035. I tillegg er det estimert en besparelse knyttet til bemanning på 1,65 årsverk i 2025 og 1,8 årsverk i 2035.

Skoleskyss

På grunn av en forventet besparelse knyttet til skyss ved farlig eller vanskelig skolevei og en reduksjon i antall elever med skyss, er det estimert at strukturvalg 2B vil føre til reduksjon i skyssutgiftene i 2025. Utgifter til én taxi ved farlig skolevei er lik uansett hvor mange elever som er med i bilen. Selv om det er færre elever ved Førre skole i 2035, så ville antakeligvis utgifter til skyss på grunn av farlig skolevei være lik. Det antas derfor at besparelse i 2035 er lik som i 2025, sammenliknet med nullalternativet.

Skolebygg

Driftskostnader

Basert på endring kvadratmeter, vil strukturvalg 2B føre til en estimert økning i FDV kostnader på 221 000 kroner i både 2025 og 2035, sammenliknet med nullalternativet.

Vedlikehold

Når en ny skole står ferdig, vil dagens skolebygg i Førre bli lagt ned. Planlagte strakstiltak og vedlikehold på dette bygget vil avhenge av når ny skole står klar. En må beregne at strakstiltakene vil måtte gjennomføres og de fleste av vedlikeholdstiltakene.

Kostnadsoversikt / vedlikeholdstiltak (tall i MNOK)	Førre	SUM
--	-------	-----

Strakstiltak + vedlikeholdstiltak	33.2	33.2
Full oppgradering (ca.20-25 år)	55,0	55.0

Investeringer

Strukturvalg 2B forutsetter utvidelse av eksisterende Frakkagjerd barneskole for 1. - 4. trinn og ny skole for 5. - 7.trinn. Beregningene under tar utgangspunkt i kostnadsnivå i 2025-kroner. Tallene nedenfor er estimer.

Ved beregning av elevtall er det lagt til grunn trendprognosen og fremtidig toppunkt, samt noe ekstra kapasitet gitt områdets betydelige arealreserve for nye boliger.

Størrelsen på arealet til 5.-7. trinn er basert på en ny skole med 14 kvm BTA per elev og er inkludert en liten gymsal.

Trinn1: Utvidelse av eksisterende FBS (1–4. trinn)

Utbyggingen av Frakkagjerd barneskole innebærer at dagens moduler fjernes, og alle elever samles i ett skolebygg.

- Bruttoareal (BTA): ca. 4 254 m² (utvidelsen på ca. 1450 kvm)
- Antall elever: ca. 320
- Kostnad utvidelse dagens FBS (modulbygg): ca. 50 750 000 kr

Trinn 2: Ny skole (5-7. trinn)

- Bruttoareal (BTA): ca. 3220 m²
- Antall elever: ca. 230
- Kostnad ny 5-7 skolebygg (modulbygg): ca. 112 700 000 kr
- Gymsal/aktivitetssal: Det kan være behov for egen gymsal/kroppsøvingssal, avhengig av endelig plassering og tilgang til eksisterende anlegg

Det er verdt å merke seg at investeringene i strukturvalg 2B kommer på et betydelig senere tidspunkt enn 2A, noe som kan bety at de økonomiske forutsetningene (rentenivå, gjeldssituasjon, statlige tilskuddsordninger, osv.) kan være endret.

Konsekvenser for lokalmiljøet ved 2A og 2B

Når en kommune gjør endringer i skolestrukturen, får det direkte betydning for barn, unge og voksne som bruker skolen som læringsarena, aktivitetssted og naturlig møteplass.

Derfor er det nødvendig å vurdere hvordan ny skolestruktur kan påvirke nærmiljøene som er knyttet til dagens skoler. Det må vurderes hva som skal til for å sikre at viktige møteplasser, fellesskap og folkehelse ivaretas.

Gjennom en rekke dialogmøter som ble gjennomført våren 2025, ble det understreket av mange at skolen er et viktig sted for aktivitet, inkludering og trygghet, blant annet fra elevrådene, FAU-ene og flere lokale lag og foreninger.

Skolens rolle i nærmiljøet

Ved både Førre, Straumen, Grinde og Førland har skolen en sentral funksjon som samlingspunkt og arena for aktivitet og fellesskap for barn og familier. På tvers av alder og generasjoner er det i mange år jobbet med inkludering og relasjonsbygging gjennom aktiviteter i skolens lokaler og uteområder. Dette bidrar til et godt nærmiljø, med tilhørighet og trygghet, sosial og fysisk aktivitet for alle aldersgrupper. Skolen er også et symbol på stolthet og fellesskap.

Når skoler samlokaliseres vil det påvirke nærmiljøet til de berørte skolene. Den lokale møteplassen med aktiviteter i gymsal og i klasserom, i og rundt uteområdene, vil forsvinne.

Kommunen vil legge til rette for at mange av de samme aktivitetene vil kunne gjennomføres på en eventuell ny skole. Men en skolenedleggelse vil gi færre tilbud for barn og unge i deres eget nærmiljø, og kan svekke frivillige lag og foreninger som er avhengige av skolelokalene. Slik kan det også påvirke det totale tilbudet for flere aldersgrupper.

Hver enkelt skoles nærmiljø

Hvert nærmiljø er forskjellig og påvirkes på ulike måter hvis skolen blir lagt ned.

Straumen skule har sterk lokal kultur og identitet og flere frivillige lag og foreninger. Nærmiljøet er preget av godt samhold og dugnadskultur. Gjennom dialogmøtene våren 2025 ble det uttrykt stor bekymring for at Skjoldastraumens attraktivitet forsvinner dersom skolen blir lagt ned. Det vil være viktig å finne løsninger for videre drift av aktivetsmiljøene hvis skolen legges ned.

Grinde skule er en stor barneskole, har et mangfold og mye aktivitet i tilknytning til Skjoldhallen. Grinde er også et område i sentrum av kommunen og har tilgang til et større tilbud av aktiviteter og lokaler enn bygdene lengre borte fra kommunesentrum. Nærmiljøet til Grinde skule har vært opptatt av utbedring av skolebygg og uteområder, og at det blir gjort en avklaring på fremtidig skolestruktur.

Førland skule har et tett samarbeid med Førland barnehage og et aktivt nærmiljø med idrett og kveldsaktiviteter i gymsalen. Skolen er en viktig sosial arena. Hvis skolen legges ned, vil det være viktig å sike alternative lokaler for disse aktivitetene. Også her er særlig foreldre opptatt av at skolestrukturen får en endelig avklaring.

Førre skole har et sterkt samhold og et aktivt nærmiljø. Skolen er blant annet en viktig arena for korpset. Hvis skolen legges ned, vil det være viktig å sikre alternative lokaler for korpset, gjerne i sambruk med andre.

Samfunnsmessige konsekvenser av skolenedleggelser

Hvilke konsekvenser en skolenedleggelse får for Førland, Straumen, Grinde og Førre, vil avhenge av skolens totale funksjoner i bygda – og om det blir mulig å finne løsninger for videre drift av aktivitetssmiljøene. I vedlegg til skolebruksplan «Delrapport: skolens betydning i nærmiljøet/lokalsamfunnet/bygda» blir flere problemstillinger problematisert.

Dersom det blir et vedtak for strukturvalg 2A eller 2B vil det bli lagt stor vekt på dialog og bred medvirkning fra elever, foreldre, lærere og ansatte, lag og foreninger.

Konsekvenser ved økt reisevei

Ved endringer i skolestrukturen får mange elever endring av skolevei. Ved samlokalisering, vil flere elever få lengre skolevei enn før, og av den grunn kanskje ha rett til skoleskyss. Valg av skoletomt vil påvirke dette. Noen elever kan ha rett til skyss på grunn av faglig skolevei. Kommunen skal sikre en forsvarlig vei til og fra skolen, og ønsker innspill knyttet til lengde på skolevei og bussreise, og om skoleveien oppleves som trygg nok.

Tysvær kommune er godkjent av Trygg Trafikk som en trafiksikker kommune. Det vil si at kommunen følger spesifikke kriterier og iverksetter tiltak for å forbedre trafiksikkerheten. De ulike tomtealternativene må derfor belyse risikomomenter knyttet til trafikk til og fra skolen. Dette kan være forhold som trafikk gjennom nærområder med mange elever som går eller sykler til skolen, droppsoner, smale veier, manglende fortau, og områder der både busser og biler leverer elever.

Helseeffekter ved skolevei

For kommunen er det viktig at alle barn som starter på skolen får de samme vilkårene i opplæringen, uavhengig om de kan gå til skolen eller om de må ta buss. Selv om det finnes lite forskning som viser direkte «negative helseeffekter» av skoleskyss, viser forskningen til at det er tapte helsegevinster ved at barn ikke går til skolen. Transportøkonomisk institutt (tøi) viser blant annet til et prosjekt gjennomført i 2002-2005, «Bruker barn beina?», som kort oppsummert sier at aksjoner eller tiltak som den enkelte skole gjennomfører på egen hånd har god effekt på antall barn som går eller sykler til skolen. Det er lite nasjonal forskning som gir tiltak med god effekt helt ned på lokalt og kommunalt nivå. En må derfor se på hvilke muligheter en har lokalt til å legge til rette for ulike tiltak som kan bidra positivt inn i en skolehverdag preget av skoleskyss.

Det finnes tiltak som skolen kan bruke for å redusere forskjellen mellom barn som går og barn som blir busset. Økt fysisk aktivitet i skolehverdagen gir blant annet bedre helse, trivsel og inkludering, økt læringslyst og bedre konsentrasjonsevne.

Kompenserende tiltak for de som tar buss til skolen kan forbedre aktivitetsnivået, men vil ikke fullt ut erstatte de helsegevinstene som følger av naturlig, daglig aktivitet som å gå/sykle til skolen. I internasjonale studier er det dokumentert positive effekt av «walking school buss», hvor det organiseres gå-grupper fra faste steder.

Endringer i skolehverdagen og overgang til ny skole

Samlokalisering av skoler vil innebære en betydelig endring i skolehverdagen for alle elever berørt av en strukturendring. I dette avsnittet beskrives mer konkret hvordan kommunen vil legge til rette for gode overganger og prosesser som gjør endringer i skolehverdagen for barna så gode som mulige. For elever som kommer fra Straumen og Førland, inkluderer endringen også overgang til en større skole. I tillegg vil denne elevmassen oppleve endringer i form av endret reisevei og lengde til skolen.

Førre og Frakkagjerd har i dag omtrent like mange elever. Ved samlokalisering på Frakkagjerd, er småskolen og mellomtrinnet tenkt i hver sine bygg, og elevene vil derfor til daglig ikke oppleve at de går på en dobbelt så stor skole som tidligere. Det å få et nytt skolebygg antas å gi en vesentlig positiv endring i skolehverdagen til elevene dersom en planlegger og legger til rette for elevmedvirkning i overgangene.

Kort om overganger

Endring i skolestruktur handler om en overgang som i tillegg til ny skole kan gi endret skolevei, nye lærere, flere og nye skolevenner. Elever håndterer ulikt det å gå fra det kjente til det ukjente. Kommunen ser derfor på overganger som en prosess i et bredt og helhetlig perspektiv. Hovedansvaret for en god overgang ligger hos kommunen, selv om foreldre og andre i miljøet rundt barna også har en sentral rolle. Samarbeid mellom fagfolk, foreldre og mennesker i nærmiljøene til barna, vil være av stor betydning for barnas opplevelse av overganger. Involvering og engasjement vil bidra positivt.

Ledelsen og skoleeier har et spesielt mandat for å legge til rette for en god overgang. Andre profesjonelle aktører som er viktige i en overgangsprosess og som kan bidra med spesiell kompetanse, er spesialpedagoger i PP-tjenesten, helsesykepleier og psykolog. I tillegg kommer lærerne; de faglige profesjonelle som arbeider med barna direkte.

Overganger for elever med spesialpedagogiske behov er et relativt ungt forskningsområde. Dette er en stor og sammensatt gruppe med store ulikheter når det gjelder behov for tilrettelegging, tilpasning av opplæring og organisering av skoletilbud. I tillegg kan noen også ha store omsorgsbehov som det må tas hensyn

til i organiseringen. Det viktigste skoleeier kan gjøre her er å ta med elevene selv (om mulig) og foreldrene i planleggingen av overgangen. En god dialog om hvordan, skolen vil organisere og legge til rette for læring, samt takle vanskelige situasjoner er viktig for foreldrenes og barnets trygghet. Det kan også være behov for ekstra besøk til skolen, eventuelt med presentasjon av skolen, pedagogikken, lokalene og hvem som har ulike ansvarsområder. Skolen og foreldrene bør bli enige om frekvensen av møter og om hva samarbeidet skal ha fokus på. For disse elevene må det utarbeides individuelle overgangsplaner.

Hvordan planlegge og legge til rette for en god overgang?

Samarbeid står helt sentralt for å skape en best mulig overgang for elevene. For å få til et godt samarbeid må en ha gode treffpunkter med de ulike aktørene. I forskningen finner vi betegnelsen “kulturmøte” for møtepunktene eller samarbeidsarenaene for dem som jobber tettest opp mot elevene (Strand, G.M. og Järnerot, A. 2025).

Kultur møter kan også innebære hospitering, besøk og andre tiltak som bidrar til trygghet og innsikt i hverandres praksiser, men det er også en arena for erfaringsutveksling.

Hensikten med møtene er at det skal føre til et tettere og mer systematisk samarbeid, bedre sammenheng og hensiktsmessige tiltak og rutiner. Begrepet kultur møter blir bevisst brukt fordi det signaliserer at det er både likheter og ulikheter som det må samarbeids om. Et viktig prinsipp i overgangsarbeidet er at det utvikles felles forståelse for og innsikt i hverandres pedagogiske, kulturelle og strukturelle praksiser. Kultur møter handler om å bygge bro mellom de ulike miljøene for å skape kontinuitet og en mer sømløs overgang (ibid, s. 227).

Selve overgangsarbeidet innebærer mer enn selve forflyttingen. For at overgangen skal bli best mulig, må overgangsprosessen starte i god tid før den fysiske overgangen faktisk skjer, og den må vare helt til elevene har blitt trygge og funnet sin plass. Med utgangspunkt i dét perspektivet, vil det altså kunne være individuelle overgangsfaser og med ulike tiltak.

Beskrivelse av ulike overgangsaktiviteter og tiltak

Å etablere gode møteplasser for samarbeid på tvers av skolene og med ulike sentrale aktører, er et godt tiltak for både utveksling av kunnskap og informasjonsdeling. Det bør også være rom for at innholdet for samarbeidet og samarbeidsformene samskapes (Strand, G.M. og Järnerot, A. 2025, s. 226). Det innebærer at hva som faktisk vil finne sted av ulike aktiviteter knyttet til en slik overgang, bør planlegges når det er blitt bestemt at en samlokalisering vil finne sted. Samtidig kan en allerede nå kaste lyst over konkrete overgangsaktiviteter som forskningen og litteraturen peker på er nødvendige for at overgangen skal bli god for alle involverte.

Forankring av arbeidet

Arbeidet med hvordan en skal jobbe for en god sammenslåing av flere barneskoler til en ny barneskole, bør forankres i ledergruppen til skoleområdet.

Når man bringer ulike verdier og forståelser sammen, kan det oppstå utfordringer som det er nødvendig å anerkjenne og snakke om. Dialog og samarbeid er betydningsfulle aspekter for både innhold og organisering. For å utvikle felles forståelse av både innholdet og hvordan arbeidet med å skape de gode overgangene bør organiseres, bør en starte med å lage en fremdriftsplan med tydelig rolleavklaringer og forventninger.

Kultur og fellesskap, strategi og implementering, pedagogisk filosofi, metoder og vurderingssystemer, forventninger til barnas ferdigheter og eventuelle spesielle behov som det må tilrettelegges for, er tema som bør prege arbeidet. Også det å skape felles rutiner, prosedyrer og forventninger til samarbeidet må ha fokus. Det kan for eksempel organiseres som en eller flere workshoper som følger en milepælsplan.

Organiser gjennom ulike team

Planlegging og gjennomføring av overgang og oppstart ved en eventuell ny skole, kan for eksempel organiseres gjennom flere team. Det er viktig med et bredt samarbeid, slik at alle sentrale aktører fra de aktuelle skolene er godt involvert i prosessen. For å sikre kontinuitet og en god pedagogisk vurdering av den nye elevgruppen, vil team bestående av lærere fra involverte skoler, PP-rådgiver, helsesykepleier og skolefaglig rådgiver ivareta nødvendig innsikt i elevenes faglige nivå, sosiale relasjoner og individuelle behov ved etablering av nye klasser i den fusjonerte skolen. Det kan også være en god ide at ulike team får ansvar for ulike deler eller aktiviteter som handler om å legge noen rammer for etableringen av en ny kultur og felles identitet til den nye skolen, og til dette arbeidet er også elevmedvirkning viktig. Temaet blir ytterligere belyst i teksten under.

Samarbeid i og mellom teamene i overgangsperioden

Samarbeidet bør startes opp god tid i forkant av sammenslåingen og bør omfatte en rekke felles møtearenaer, systematisk informasjonsdeling (etter korrekt samtykkepraksis) og profesjonsfaglige drøftinger knyttet til elevenes behov, klassemiljø og pedagogisk praksis, undervisningspraksis og prioriteringer. Dette samarbeidet skal legge til rette for at god og relevant elevkunnskap ligger til grunn for beslutninger, og at de nye klassene får en trygg og pedagogisk forsvarlig start i den nye skolen.

Oppfølging etter oppstart

Etter oppstart ved den nye barneskolen, skal teamene videreføre samarbeidet for å sikre en helhetlig og stabil overgang for elevene. Lærerne som har deltatt i planleggingen av nye klasser, bør i en innledende periode ha jevnlig møtepunkter for å drøfte elevenes trivsel, gruppedynamikk og faglige utvikling, sammen med

skoleledelsen. Dette samarbeidet skal bidra til å identifisere eventuelle behov for justeringer i organiseringen, styrking av læringsmiljøet eller supplerende tiltak for enkeltelever eller grupper. Videre bør teamene følges opp med systematisk evaluering av overgangsprosessen, herunder om informasjonen fra de opprinnelige skolene er tilstrekkelig ivare tatt og om strukturene som ble etablert før sammenslåingen fungerer etter hensikten. Slik oppfølging skal sikre kontinuitet, forutsigbarhet og et godt pedagogisk fundament i den nye skolen.

Aktiviteter som kan støtte elevene i en overgang

Overganger generelt innebærer at elever må håndtere både fysiske endringer (ny bygning, nye rom, ny reisevei) og psykososiale endringer (nye klassevenner, nye lærere, nye rutiner). I dette tilfellet vil det i tillegg handle om at elevene, sammen med lærerne og skoleledelse, skal bygge ny kultur med nye normer, regler og forventninger. Dette krever støtte på flere nivå.

Nedenfor kommer en beskrivelse av tiltak delt inn i før, under og etter en samlokalisering av tre barneskoler til én ny barneskole.

Før samlokaliseringen – med målsetning om å bygge trygghet, forutsigbarhet og eierskap

I tiden før en samlokalisering/sammenslåing er det viktig at elevene får anledning til å møte hverandre i trygge, uformelle rammer. Felles aktivitetsdager, samarbeidsleker eller små faglige prosjekter på tvers av skolene gir elevene en mulighet til å etablere nye relasjoner før de står midt i et nytt og større skolemiljø. Når elevene har fått ansikt på nye medelever og deltatt i aktiviteter som bygger samarbeid og felles opplevelser, kan det bidra til å gjøre at opplevelsen av endringer blir mindre overveldende. Slike opplevelsesbaserte tiltak kan også bidra til å bryte ned “skole-tilhørigheter” og skape grobunn for en felles identitet ved den nye skolen.

Det å fysisk besøke den nye skolen i forkant, kan gi elevene en betydelig trygghetsfølelse. Omvisninger i små grupper, hvor elevene får utforske rom, stille spørsmål og gjøre seg kjent i de nye læringsarealene, gir forutsigbarhet. Når elevene får mulighet til å orientere seg i skolens lokaler, skape mentale kart og opparbeide et førsteinntrykk av stedet, reduseres følelsen av det fremmede og ukjente. Skoler som har vært igjennom lignende prosesser forteller om aktiviteter som lar elevene følge “oppdragsløyper” eller små aktiviteter i bygget, noe som gjør orienteringen både lystbetont og konkret.

Når elever opplever at de blir lyttet til og at deres perspektiver har betydning i prosessen, kan også følelsen av eierskap og tilhørighet øke. Det kan handle om små ting, som å foreslå navn på rom, farger i fellesarealer eller hvordan man ønsker nye elever velkommen – men også om større saker som regler for samspill eller hvordan skolehverdagen skal organiseres i friminuttene. Medvirkning er helt sentralt i denne prosessen og bidrar til at elevene ikke bare “flyttes” inn i et ferdig system, men er

aktive medskapere i sin nye skolehverdag. Dette kan også styrke elevdemokratiet og bidra til en mer inkluderende overgang.

Endring av reisevei kan skape bekymring hos både elever og foreldre. Å organisere felles prøveturer - til fots, med sykkel eller buss - gjør at elevene blir kjent med den praktiske veien til skolen i trygge rammer. Gjennom slike aktiviteter kan man også jobbe med trafikkforståelse og gode rutiner for trygg ferdsel. Når foreldre vet at barna har øvd og fått støtte underveis, kan dette redusere stress og gjøre hele overgangsprosessen mer forutsigbar for alle involverte.

Underveis - med målsetning om å støtte relasjoner og trygghet i oppstarten

Når elevene settes sammen i nye klasser, er det viktig at lærerne legger stor vekt på trygghet og relasjonsbygging de første ukene. Strukturerte oppstartsaktiviteter gir elevene mulighet til å bli kjent med hverandre og læreren på en måte som senker skuldrene og fremmer positive relasjoner. Å jobbe med fellesskapsøvelser, klassesamtaler og tydelige rutiner, kan bidra til at elevene raskere finner sin plass i gruppen. En myk oppstart kan også bidra til å redusere konflikter og misforståelser som ofte oppstår når mange nye relasjoner dannes på kort tid.

I overgangsperioden vil et høyt nivå av voksenstøtte være viktig for å hjelpe elevene med å orientere seg, skape trygghet og håndtere nye inntrykk. Når lærere og andre ansatte er ekstra tilgjengelige og synlige i friminutt, i overgangssituasjoner og på fellesarealer, blir det lettere å avverge uro, støtte elever som trenger hjelp og sikre generelt trygghet. Elevene opplever at de ikke står alene i en ny og ukjent situasjon, og dette kan være spesielt viktig for dem som er sårbare for endringer.

Etterarbeidet - med mål om å være tett på, følge opp, evaluere og justere

Overgangen varer ikke bare i ukene rundt skolestart – den fortsetter gjennom store deler av det første skoleåret. Derfor bør skolen sette opp en plan for systematisk oppfølging gjennom kartlegging av trivsel, elevsamtaler og observasjon av gruppedynamikk. Jevnlige evalueringer gjør det mulig å justere organisering, støtte behov, tilpasse grupper eller sette inn målrettede tiltak. En slik systematikk gjør det tydelig for både elever og foreldre at skolen arbeider aktivt og langsiktig for å sikre trivsel og tilhørighet.

Når den første fasen er over, er det viktig å arbeide målrettet med å bygge en felles skolekultur som oppleves som inkluderende og samlende. Felles arrangementer, temadager, elevrådsarbeid og kulturbyggende aktiviteter kan understøtte utviklingen av en ny identitet for den sammenslåtte skolen. Det handler ikke bare om å implementere regler og strukturer, men om å skape en kultur som alle elever kjenner at de tilhører og har påvirkningskraft i.

Hvordan ivareta foreldrene?

Det er ikke bare elevene som står i en overgang – det gjør foreldrene også. De mister det kjente, etablerte skolemiljøet, relasjonene til ansatte vil kunne endre seg

og strukturer de har vært trygge på. Foreldrene er barnas viktigste støttespillere, og deres trygghet påvirker direkte hvordan barna møter endringene. Derfor er det avgjørende å legge til rette for god informasjon, involvering og forutsigbarhet gjennom hele prosessen. En godt planlagt og åpen dialog med foreldregruppen bidrar til tillit, trygghet og samarbeid – og sikrer at både barn og voksne får en best mulig overgang til den nye skolen.

En slik prosess for foreldrene kan inneholde kombinasjoner av informasjonsmøter i flere faser med tema som:

- Generell informasjon om prosessen
- Praktiske endringer (reiserute, bygg)
- Møte kontaktlærerne og skoleledelsen
- Bli kjent med den nye skolen gjennom omvisninger

Foreldrene kan også få innsikt i hvordan skolen rent praktisk vil gjennomføre overgangene for elevene, på den måten kan de både få innsikt i hva som faktisk vil skje og kunne støtte og trygge sine barn i overgangen.

Det er også mulig å velge tidligere enn normalt ut et Foreldreutvalg (FAU) som kan bidra enda mer aktivt inn i deler av planleggingen og gjennomføringen av overgangen.

Poenget er at det er mange måter å gjøre dette på som kan være med å bidra til at overgangen blir god for alle. Dette må som nevnt tidligere planlegges og samskapes med aktuelle aktører dersom dette blir aktuelt. Kommunen vil uansett ha en sentral rolle i å legge til rette for at alle blir godt involvert i prosessen.

Hvordan ivareta lærerne og de ansatte?

En endring som dette vil naturligvis påvirke lærerne og de øvrige ansatte ved de ulike skolene. Selv om de fleste relasjoner videreføres inn i den nye organisasjonen, vil endringer i team, samarbeid og forventninger likevel påvirke arbeidshverdagen. For at de ansatte skal føle trygghet og eierskap inn i den nye skolen, er det viktig med en prosess som gir god informasjon, tydelige rammer og reell medvirkning. Når de ansatte får støtte både faglig og organisatorisk i denne perioden, styrker det ikke bare deres egen opplevelse av trygghet, men også skolens samlede evne til å gi elevene en god og forutsigbar overgang.

Forskning relatert til skolenedleggelser

Det finnes relativt lite ny forskning på skolenedleggelser, og den som finnes gir ikke noe entydig bilde av virkningene. I norsk sammenheng har debatten om skolenedleggelser ofte vært knyttet til skolestørrelse. På den ene siden trekkes det frem at små skoler legger bedre til rette for samhold og nærhet til lærerne. På den andre siden legges det vekt på at store skoler kan tilby større variasjon, bedre kvalitet og økonomiske stordriftsfordeler.

Under kommer en gjengivelse av funn fra forskning som vil være relevant og av interesse for leseren.

Liten sammenheng mellom skolestørrelse og elevers læring og trivsel

Senter for Praksisrettet Utdanningsforskning ved Høgskolen i Innlandet publiserte i 2022 en kunnskapsoppsummering om sammenhengen mellom skolestørrelse og elevene sin læring og trivsel i grunnskolen. Rapporten heter “Skolestørrelse og sammenhenger med elevens trivsel og læring” og er utarbeidet på oppdrag fra Hamar kommune. Thomas Nordahl skriver i forordet til rapporten at kunnskapsgrunnet kan benyttes for å vurdere hvilke størrelser på skoler som ser ut til å være hensiktsmessig.

Rapporten har gjennomgått både internasjonal og norsk forskning på området. Gjennomgangen viser at sammenhengen mellom elevenes trivsel og skolestørrelser har liten dokumentert effekt. Opp til et visst punkt viser forskningen at det er en svak positiv sammenheng mellom skolens størrelse og elevenes læringsutbytte. De ulike studiene peker i litt ulike retninger, men det kan se ut til at et slikt punkt for ideell skolestørrelse ligger på mellom 500 – 700 elever for barneskoler. Samtidig er det viktig å understreke at de skolefaglige prestasjonene statistisk sett bare vil synke marginalt om skolene er større eller mindre enn dette (2022, s. 4).

Den samme rapporten er tydelig på at størrelsen på skolen ikke alene forklarer om elevene trives eller ikke trives på skolen, selv om det er en svak tendens til at elever på småskoletrinnet trives noe dårligere på skoler med mindre enn 150 elever. Skolestørrelse alene ser heller ikke ut til å ha noen effekt på omfanget av mobbing, og innebærer at mobbing i liten grad kan knyttes til strukturelle forhold i skolen (ibid).

Elever kan trives godt – eller dårlig - både på små og større skoler. Når en oppsummerer forskningen, er det vanskelig å bruke argumenter for små eller større skoler når det gjelder faglig og sosial læring. I kartlegging av prosjektet “Bedre læringsmiljø” (Berg, Nordahl og Aasen, 2014) blir Hattie referert slik:

Videre er det utført en svært stor studie av professor John Hattie (2009) med tittelen «Visible learning». Hattie bygger på og oppsummerer 800 metaanalyser basert på 52 000 studier med 83 millioner elever. Han understreker at betingelser knyttet til skolenivå og organisering har blitt tillagt overdreven betydning.

Forhold som skolestørrelse, skolebygninger og økonomi betyr alene svært lite for elevenes læringsutbytte. Det som utgjør den avgjørende forskjellen, er læreren.

Av betingelser i læringsmiljøet som ikke er direkte knyttet til læreren, påpekes to avgjørende forhold knyttet til elevenes læring:

- *relasjoner mellom elever og læringskulturen blant barn og unge*
- *foreldrenes støtte og forventninger til egne barns skolegang*

“Den avgjørende forskjellen er læreren” (Hattie, 2009).

Ikke bedre resultater

En litteraturgjennomgang av forskning om skolenedleggelse i områder utenfor byer og tettsteder (rurale områder), inkluderer artikler om skolenedleggelse i USA, Kina, Canada, Nederland, Danmark og Norge. Forfatterne konkluderer med at det er lite som tyder på at nedleggelse av skoler bidrar til bedre skoleresultater. I tillegg har skolenedleggelse negative virkninger i de lokalsamfunnene som mister skolen (Eacott & Freeborn, 2020).

Ikke dårligere resultater heller

En norsk studie utforsker hvordan nedlegging av 76 ungdomsskoler i små norske kommuner påvirket elevenes prestasjoner (Sandvig Thorsen, 2017). Dataene omfatter elever som gikk ut fra ungdomsskolen i perioden 1975-1999. Forfatteren finner ingen indikasjoner på at skolenedleggelse reduserer elevenes prestasjoner. En tilsynelatende negativ sammenheng mellom skolestenging og gjennomsnittlig karakterpoeng ser ut til å være drevet av gunstig karaktersetting på små skoler.

Om lærerens betydning

Forskning viser tydelig at læreren er den viktigste skolerelaterte faktoren for elevenes læring. Elevenes egne forutsetninger og hjemmebakgrunn har størst betydning totalt sett, men blant forhold skolen kan påvirke, er kvaliteten på lærerens kompetanse og praksis avgjørende. Internasjonale kunnskapsoppsummeringer viser at det ikke er de formelle kvalifikasjonene alene som gjør utslaget, men hvordan læreren bruker sin faglige og pedagogiske kompetanse i møte med elevene ([Utvalg for fremtidens fellesskole, utvalgsmøte 8 Oslo. 27. Og 28. November “om lærerens betydning”](#)).

Studier peker særlig på tre områder som har sterkest sammenheng med elevenes læringsutbytte:

- **Faglig kompetanse**, spesielt i fag som matematikk og naturfag, der lærerens fagkunnskap har tydelig og målbar effekt.
- **Pedagogiske ferdigheter**, som klasseledelse, tydelig struktur, evne til å skape arbeidsro og god tilrettelegging for læring. Dette viser seg å gi betydelige læringsgevinster over tid.
- **Relasjonell kompetanse og personlige egenskaper**, som tilstedeværelse, støtte, klare forventninger, emosjonell trygghet og evne til å bygge gode relasjoner. Slike kvaliteter styrker motivasjon, utholdenhet og trivsel, og henger sammen med bedre læringsresultater.

Erfaring spiller også en rolle, særlig på barnetrinnet og høyere i skoleløpet. Erfarne lærere har ofte utviklet bedre klasseledelse, faglig trygghet og evne til å tilpasse undervisningen.

Samlet viser forskningen at gode lærere kjennetegnes av en kombinasjon av faglig styrke, pedagogisk kvalitet og varme, profesjonelle relasjoner til elevene. Det er denne helheten som skaper kvalitet i undervisningen – og som har størst betydning for elevenes utvikling.

Studier om lærerens betydning i nordisk kontekst

Flere nordiske studier viser tydelig at læreren har stor betydning for elevenes læring – også når man kontrollerer for bakgrunnsfaktorer (Johansson et al., 2024).

Danmark og Sverige har systemer som gjør det mulig å følge enkeltlærere og elever over tid, noe som gir særlig robuste funn. Selv om slike data ikke finnes i Norge, er det god grunn til å anta at resultatene har overføringsverdi.

Lærerbidraget i den svenske “Folkskolan”

En svensk studie bruker nasjonale registerdata for å estimere effekter av lærernes utdanning og yrkeserfaring på elevenes læring i matematikk og i svensk i 6. klasse (Johansson et al., 2024).

Registerdataene viser at elevenes resultater i matematikk og svensk blir bedre når lærerne:

- har formell lærerutdanning - har flere år i yrket - har bred faglig kompetanse

Effekten av erfaring er tydelig: Jo lenger læreren har undervist, desto bedre presterer elevene. Derimot fant forskerne ingen effekt av lengden på lærerutdanningen – det avgjørende var kvaliteten på lærerens kompetanse, ikke hvor mange år utdanningen varte.

Lærerbidraget i den danske “Folkeskolen”

Danmarks registerdata gjør det mulig å kople opplysninger om hvilke lærere som underviser hvilke elever i hvilke fag. Dermed har forskerne kunnet beregne lærerbidraget i dansk og matematikk i den danske folkeskolen¹.

Noen av funnene viser at forskjellen mellom de mest og minst effektive lærerne kan gi store utslag i elevenes faglige resultater. Effekten av en god lærer er større enn både redusert klassestørrelse og økt undervisningstid, og påvirker også sannsynligheten for at elevene starter og fullfører videregående opplæring. Dette

¹ «Lærerbidrag» er definert som betydningen den enkelte lærer har for elevenes prøveresultater i dansk og matematikk, målt i forhold til en gjennomsnittlig lærer. Lærerbidraget kan tolkes som forskjellen i læring mellom elever som er like, men som har ulike lærere. Ved beregning av lærerbidrag isoleres forskjeller i elevenes læringsutbytte som skyldes forskjeller mellom egenskaper ved elevene fra forskjeller som skyldes lærerens bidrag. Analysene korrigerer også for forskjeller mellom skolene knyttet til organisering, ledelse, skolestørrelse og klassestørrelse.

understreker at kvaliteten på læreren har større betydning enn mange av de strukturelle virkemidlene skolesektoren ellers benytter.

Kort om forskning på lærerens betydning for elevers sosiale utvikling

Flere internasjonale studier har slått fast at barn og unges sosiale og emosjonelle ferdigheter er formbare, og at skolen kan spille en rolle. Forskere har undersøkt effekten av ulike undervisningsopplegg som er laget for å fremme elevers sosiale og emosjonelle læring og utvikling. Disse studiene bruker altså elevers sosio-emosjonelle utvikling, og ikke elevers læringsutbytte i fagene, som den avhengige variabelen i analysene.

Stadig flere av disse studiene har påvist god effekt av undervisningsoppleggene på sosial og emosjonell utvikling hos elevene (Durlak et al., 2011; Greenberg, 2023). Dermed kan de sies å vise at lærerne også er viktige for elevenes sosiale utvikling, og for skolens dannelsesoppdrag. I tillegg viser denne forskningen at undervisningsopplegg for å fremme elevers sosiale og emosjonelle utvikling har positiv innvirkning på elevenes faglige læring (Corcoran et al., 2018).

Som nevnt over, har flere kunnskapsoppsummeringer også vist at lærernes egne emosjonelle ferdigheter og relasjonelle kompetanse / sosiale ferdigheter virker positivt inn på elevenes læring (Anshu, 2025; Nordenbo et al., 2008). Samtidig er dette bare del av den sammensatte kompetansen lærere har - i fag, didaktikk, pedagogikk, relasjonskompetanse m.m – og som til sammen virker inn på både læringsresultater og sosial utvikling hos elevene.

Forskningen som fellesskoleutvalget har vist til her, kan uansett stå som eksempel på at læreres betydning for elevers sosiale utvikling lar seg måle og forske på.

Kompetansebehov i framtiden

«Hvordan kan vi forberede elever på jobber som ennå ikke er laget, til å møte samfunnsutfordringer som vi ennå ikke kan forestille oss, og bruke teknologi som ennå ikke er oppfunnet? Hvordan kan vi ruste elevene til å trives i en sammenkoblet verden hvor de trenger å forstå og verdsette ulike perspektiver og verdenssyn, samhandle respektfullt med andre, og ta ansvarlige valg for bærekraft og kollektiv velferd?» (NOU 2014: 7. Elevenes læring i fremtidens skole)

Sitatet over gir en liten pekepinn på kompleksiteten i samfunnet vi lever i. I tillegg til kvalifiseringen til et fremtidig utdannings- og arbeidsliv, skal skolen utvikle det som har blitt kalt fagovergripende kunnskaper og ferdigheter – noe som vil være viktig for å leve gode liv i framtiden (NOU 2014: 7. *Elevenes læring i fremtidens skole*).

Spørsmålet om hvordan skolen best kan forberede barn og unge på et arbeids- og samfunnsliv i rask endring, har stått sentralt både nasjonalt og internasjonalt over flere år. Utviklingen av ny teknologi, økende kompleksitet i samfunnsutfordringer og et mer sammenvevd og mangfoldig verdenssamfunn gjør at skolen må gi elevene kompetanse som går lenger enn fagkunnskap alene. Her hjemme peker blant annet Ludvigsen-utvalget, Fagfornyelsen og Kompetansebehovsutvalget i samme retning: Elever trenger faglig dybde, men også brede fagovergripende ferdigheter for å kunne delta aktivt i framtidens samfunn.

Kompetansebehovsutvalget trekker frem at evner knyttet til kritisk tenkning, problemløsning, samarbeid, etisk refleksjon og kulturell forståelse vil være særlig viktige for å møte komplekse samfunnsutfordringer. Fagovergripende kompetanser som metakognisjon, samarbeidsevne, kreativitet, innovasjon, gjennomføringsevne og medborgerskap er derfor tydelig integrert i dagens læreplanverk. Samlet sett beskriver disse ferdighetene en elev som ikke bare *kan* noe, men som også *kan bruke* kunnskapen sin i nye situasjoner, samarbeide med andre, forstå sin rolle i verden og ta gode valg – både for seg selv og for fellesskapet.

Hvorfor dette er viktig

Når vi diskuterer skolestruktur, er det ikke bare bygninger og organisering som står på spill. Dette handler om hva slags læringsmiljø vi gir barna våre, og hvem som skal hjelpe dem å tilegne seg ferdighetene de trenger for framtiden. Kvaliteten i undervisningen avhenger i stor grad av lærernes kompetanse, og av at skolene har rammer som gjør det mulig å jobbe profesjonelt, langsiktig og i tråd med læreplanens ambisjoner. Fremtidens kompetansebehov understreker derfor hvor avgjørende det er at elevene møter kvalifiserte og gode lærere med riktig faglig og pedagogisk kompetanse – og at skolene er dimensjonert slik at dette er mulig.

Rekruttering

*For første gang i moderne tid, fra midten av 2030-tallet, vil antallet personer i yrkesaktiv alder falle i absolutte tall. Denne utviklingen vil forsterke seg ytterligere etter 2040. Demografiutviklingen betyr altså både en **økning** i antallet eldre og en **reduksjon** i antallet i arbeidsfør alder – **samtidig** ([NOU 2023: 4 - regjeringen.no](#)).*

Kvalifiserte og kompetente lærere er ryggraden i norsk skole. Tilstrekkelig og kompetente lærere er helt avgjørende for at skolen har god kvalitet. Etterspørsel etter kvalifiserte og gode lærere har gått merkbart opp de siste årene. Tysvær står, i liket med andre norske kommuner, overfor store utfordringer med tanke på rekruttering av lærere.

Arbeidskraft

I den nyeste rapporten «Lærermot 2024-2060» fremskriver SSB at balansen mellom tilbud og etterspørsel varierer mellom de ulike lærerutdanningsområdene.

Framskrivingene viser at det kan bli redusert mangel på grunnskolelærere, økende mangel på lærere i praktiske og estetiske fag og yrkesfaglærere og et overskudd av lærere med lektorutdanning og praktisk-pedagogisk utdanning (PPU) (Gunnes et al., 2025). Lærermønstret viser altså et sammensatt bilde av hvordan lærerdekningen kan bli framover på et nasjonalt nivå. Modellen tar ikke høyde for regionale variasjoner i behovene og behov for lærere innenfor ulike fagområder.

Tall fra grunnskolelærerutdanningen ved Høgskulen på Vestlandet

Antall nyutdannede lærere i årene fremover er i stor grad bestemt av opptaket til lærerutdanningene de siste årene, slik at prediksjonen kan til en viss grad baseres på kjent informasjon. Det er hentet tall fra grunnskolelærerutdanningen ved HVL Bergen, Sogndal og Stord som viser søkertall for grunnskolelærerutdanningen fra 2017-2025 – både 1.-7. trinn og for 5.-10. trinn.

Tabell: Oversikt over antall studenter ved grunnskolelærerutdanningen 1.-7. trinn

Studieprogram ved HVL	Campus-kode	Årstall	Termin	Studie-plasser	Søkere	1.prioritet	Registrert pr. oktober
MGBBE Grunnskolelærerutdanning 1.-7. trinn	BERGEN	2017	HØST	186	1 362	267	169
		2018	HØST	185	1 331	253	182
		2019	HØST	185	1 333	298	198
		2020	HØST	189	1 369	289	221
		2021	HØST	189	1 321	283	196
		2022	HØST	184	1 309	293	181
		2023	HØST	178	1 030	233	153
		2024	HØST	178	1 077	332	208
		2025	HØST	185	1 196	268	237
MGBSO Grunnskolelærerutdanning 1.-7. trinn	SOGNDAL	2017	HØST	36	300	30	21
		2018	HØST	36	350	36	21
		2019	HØST	36	336	30	22
		2020	HØST	36	243	33	23
		2021	HØST	36	273	31	19
		2022	HØST	25	290	28	16
		2023	HØST	25	160	27	18
		2024	HØST	25	182	38	15
		2025	HØST	40	185	31	18
MGBST Grunnskolelærerutdanning 1.-7. trinn	STORD	2017	HØST	54	296	31	15
		2018	HØST	54	321	32	21
		2019	HØST	54	265	25	18
		2020	HØST	54	250	34	21
		2021	HØST	54	220	32	17
		2022	HØST	30	220	21	10
		2023	HØST	30	118	20	8
		2024	HØST	30	154	52	26
		2025	HØST	45	150	34	25

Tabell: oversikt over antall studenter ved grunnskolelærerutdanning 5.-10. trinn

Studieprogram ved HVL	Campus-kode	Årstall	Termin	Studieplasser	Søkere	1.prioritet	Registrert pr. oktober
MGUBE Grunnskolelærerutdanning 5.-10. trinn	BERGEN	2017	HØST	176	1 581	347	181
		2018	HØST	191	1 646	378	225
		2019	HØST	189	1 557	348	200
		2020	HØST	195	1 566	317	228
		2021	HØST	195	1 454	328	243
		2022	HØST	195	1 322	310	223
		2023	HØST	189	1 009	165	151
		2024	HØST	189	954	291	184
		2025	HØST	205	993	193	207
MGUSO Grunnskolelærerutdanning 5.-10. trinn	SOGNDAL	2017	HØST	40	395	59	53
		2018	HØST	50	438	54	38
		2019	HØST	50	423	57	46
		2020	HØST	50	396	46	30
		2021	HØST	50	318	58	42
		2022	HØST	50	295	49	34
		2023	HØST	50	166	34	25
		2024	HØST	50	161	41	19
		2025	HØST	50	138	17	17
MGUST Grunnskolelærerutdanning 5.-10. trinn	STORD	2017	HØST	36	321	69	41
		2018	HØST	36	308	55	31
		2019	HØST	36	295	51	42
		2020	HØST	36	266	44	23
		2021	HØST	36	199	22	12
		2022	HØST	36	196	32	23
		2023	HØST	36	108	15	10
		2024	HØST	36	127	49	23
		2025	HØST	36	98	16	15

Begge tabellene viser en oversikt over antallet studieplasser i Bergen, Sogndal og Stord har på grunnskolelærerutdanningen for hhv 1.-7. trinn og 5.-10. trinn.

Tabellene viser antall søkere og antall søkere med utdanningen som sitt førstevalg. Den siste kolonnen viser antall studenter de ulike studiestedene har registrert per oktober.

Tysvær, i likhet med nabokommunene, henter tradisjonelt de fleste nyutdannede fra campus Stord.

I forskningsrapporten «Søkelyst på arbeidslivet (2024)» finner vi en hypotese om at forventet lærermangel, stor etterspørsel etter lærere og liten beholdning av kvalifiserte lærere øker opptaket til lærerutdanningen fordi det blir større knapphet på kompetansen i fremtiden. Det er som om en antatt «krise» i sektoren, gjør også utdanningen mer attraktiv ([Falch og Strøm, 2024. s.10](#)). Derfor er det flere forskere som mener at lærerkrisen kan være noe overilt formidlet.

Samtidig krever grunnskolelærerutdanningen en 5 årig masterutdanning. En slik utdanning tar tid, og det vil derfor være utfordrende å sikre at tilgangen på kvalifiserte lærere til enhver tid matcher etterspørselen (ibid, s.2). Det er med andre ord et dynamisk samspill mellom det sterkt regulerte høyere utdanningsprogrammet og tilgangen på kvalifisert personell.

Selv om det er positivitet å skimte med tanke på tilgangen på kvalifiserte lærere nasjonalt, er man uansett nødt til å ta innover den utfordringen som skjer her og i vår kommune. Konkrete tall fra GSI 2025/2026 (Utdanningsdirektoratet) viser at Tysværskolen har 15 lærere uten godkjent utdanning av totalt 181. Til sammenligning var tallet i 2021/2022 kun 2 av 175 lærere. Rektorene rapporterer om at det er utfordringer når det kommer til rekruttering, og mange peker også på at det blir en form for kannibalisme mellom skole og barnehage internt i kommunen, og mellom kommunene på ytre Haugalandet. Vi spiser rett og slett av hverandres kompetansebeholdning.

NAVs bedriftsundersøkelse (2025) viser at (målt i absolutte tall) er mangelen på arbeidskraft størst i Vestland. Bedrifter i Rogaland og Oslo mangler også mange. Når det tas hensyn til størrelsen på de regionale arbeidsmarkedene, er det også et relativt stramt arbeidsmarked i Vestland og Rogaland (2025, s.9). Forskningen til Falch og Strøm (2024) viser at mangel på lærere med godkjent utdanning reduseres i perioder med høy ledighet og øker i perioder med lav ledighet (ibid. s.16).

Fagmiljø og læringsmiljø

En samlokalisering av flere barneskoler gir et større samlet fagmiljø enn det som finnes ved de enkelte skolene i dag. Ved å velge strukturvalg 2 har en også mulighet for å planlegge inn en felles ressursavdeling for elever med særskilte behov.

Mulige fordeler for fagmiljøet:

- Det er attraktivt å jobbe i et større profesjonsfaglig fellesskap og dermed kan rekrutterings- og bemanningsutfordringene avta.
- Økt faglig bredde og dybde, med flere lærere som dekker ulike fagområder.
- Lærerne får et større profesjonsfellesskap med bedre mulighet til samarbeid, erfaringsdeling og kompetanseutvikling.
- Flere kollegaer gir bedre mulighet for faglig sparring, veiledningsordninger og sosial støtte, noe som kan redusere stress og øke trivsel.
- Det blir lettere å organisere undervisning i mindre grupper og på tvers av trinn når det er behov.
- Større miljø gir bedre rammer for å drive skoleutvikling, implementere nye læreplaner og dele beste praksis.

Mulige fordeler for elevene:

- Flere elever gir økt mulighet for vennskap og sosial inkludering.
- Elevene får tilgang til flere lærere med ulik kompetanse og bakgrunn.
- Det blir større mulighet for prosjektarbeid på tvers av klasser og trinn.
- Elever med ekstra behov og sammensatte vansker kan få et mer sammensatt og stabilt tilbud, fordi det er flere fagpersoner å spille på.

Mulige ulemper for fagmiljøet:

- Større organisasjon kan gi mer komplekse samarbeidsstrukturer og mindre oversikt.
- Noen ansatte kan oppleve tap av lokal tilhørighet og kultur fra mindre skoler.

Mulige ulemper for elevene:

- Lengre reisevei for elever fra Straumen og Førland. Kan påvirke trivsel og kapasitet som igjen henger sammen med evnen til læring.
- Overgangsperiode kan gi sosial uro og utfordringer med å finne sin plass i et større miljø
- Større skolemiljø kan oppleves utrygt for enkelte elever.

Dersom strukturvalg 2A blir vedtatt vil det få konsekvenser for Tysværvåg barne- og ungdomsskule. Avhengig av hvor en eventuell ny barneskole blir lokalisert så vil flere av elevene ved dagens Førland skule sogne til Tysværvåg barne- og ungdomsskule. Ved alle tomtealternativer gjelder dette for elevene fra Padlane og sørover. Det betyr at barneskoledelen i Tysværvåg kan få flere elever enn ved dagens skolestruktur. Samtidig vil mange av elevene ved dagens Førland skule sogne til en ny skole, som igjen betyr at ungdomsskoledelen ved Tysværvåg kan få færre elever enn med dagens skolestruktur.

Konsekvenser for støttetjenester

Når tre skoler blir til én, får også støttetjenestene endrede rammer.

For skolehelsetjenesten og PPT kan det bety:

- færre skoler å betjene
- mindre spredning av ressursene
- tettere samarbeid med én skoleledelse og ett personale
- bedre mulighet for å ha faste «drop-in»-tilbud på skolen
- potensielt mer tid til oppfølging av den enkelte elev.

Dette kan gi et mer helhetlig og samordnet tilbud til elever med behov for støtte. Viser til nærmere beskrivelser av konsekvenser for støttetjenestene i kapittelet som handler om ressursavdelingen.

Barnets beste – samlet vekting og vurdering av konsekvensene ved strukturvalg 2

Prinsippet om barnets beste er et grunnleggende prinsipp i norsk lov. Det er forankret i Grunnloven § 104, barnekonvensjonen artikkel 3 og 12, og opplæringsloven. Prinsippet skal styre alle beslutninger som berører barn, både enkeltbarn og grupper.

Overordnede hensyn

I vurderingen har følgende hensyn vært sentrale:

1. Kvalitet i opplæringen og tilgang til kvalifiserte og gode lærere.
Forskning viser at lærerens kompetanse og kvaliteten i det profesjonsfaglige fellesskapet har størst betydning for elevenes læring, trivsel og utvikling.
2. Trygghet, tilhørighet og stabilitet for elevene.
Barn knytter identitet og trygghet til skole, nærmiljø og etablerte relasjoner. Skolebygg og skolenedleggelse kan skape uro og redusert forutsigbarhet.
3. Skolevei og daglig belastning.
Lang eller komplisert skolevei kan påvirke trivsel, fysisk aktivitet og fritidsdeltakelse.
4. Likhet og likeverd i tjenestene.
Alle barn skal ha tilgang til et likeverdig opplæringstilbud, uavhengig av bosted.
5. Sårbare barn.
Barn med særskilte behov, sosiale eller emosjonelle utfordringer kan være mer utsatt i overgangsprosesser og må vurderes særskilt.

Endringer i skolestrukturen berører mange barn og familier. Når en skole legges ned, påvirker det hverdagen til både elevene som må bytte skole og de som tar imot nye medelever. For noen kan endringene gi flere venner og et større fagmiljø. For andre kan overgangen skape usikkerhet og midlertidig redusere opplevelse av trygghet og forutsigbarhet.

Hvordan endringene gjennomføres, har derfor mye å si. Tydelig informasjon, god medvirkning og en ryddig overgang til ny skole kan dempe de negative konsekvensene. Med god planlegging og støtte til dem som trenger det, kan overgangen oppleves tryggere og mer forutsigbar for elevene.

Målet med strukturvalg 2

Målet med strukturvalg 2 er å sikre et likeverdig og faglig sterkt opplæringstilbud for alle elevene i Tysværskolen. Når elevtallet blir for lavt, kan skolene blant annet få utfordringer med å ha kvalifisert kompetanse på alle trinn og i alle fag.

Elever som trenger særskilt tilrettelegging, kan få bedre støtte i større enheter. Det gir enklere tilgang til spesialpedagogisk kompetanse og tverrfaglig samarbeid, og dermed mer helhetlig oppfølging. Det kan også bidra til å styrke laget rundt elevene slik at man får en bedre og mer helhetlig oppfølging av ikke bare sårbare elever, men alle elever.

Målet er en struktur som gir stabile rammer, sterke fagmiljøer og et bærekraftig tilbud. Slik skal alle elever få gode muligheter for læring, utvikling og trygghet – også på lang sikt.

Avgrensning og omfang av vurderingen

I tillegg til en utredning av strukturalternativ 2, er det blitt gjort en konsekvensutredning av en felles ressursavdeling for kommunen. Denne avdelingen vil gjelde for barn med sammensatte problemstillinger og kan oppleve endringer i skolehverdagen, men større fagmiljø og bedre tilgang på spesialpedagogisk kompetanse vurderes samlet sett å gi et bedre tilbud over tid – gitt at overgangen planlegges godt og individuelt.

En samlokalisering av barneskolene Straumen, Grinde, Førland og en samlokalisering av Frakkagjerd og Førre barneskoler får både direkte og indirekte følger for barns hverdag, trivsel og læringsmiljø. Det påvirker blant annet skolevei, tilhørighet, relasjoner, klassemiljø og læring. Skolenedleggelser kan gi både kortvarige utfordringer i overgangsperioden og varige virkninger for trygghet og inkludering. I vurderingen er det derfor lagt vekt på at barn har ulike behov og kan bli påvirket i ulik grad.

Berørte barn og elevgrupper

Følgende grupper av barn har vært en del av vurderingen av barnets beste:

- Elever ved skoler som legges ned
- Elever ved skolen som tar imot nye elever
- Elever hvor skolekretsgrensen endrer seg
- Elever med stort læringspotensial
- Elever med lang eller lengre skolevei
- Elever med behov for særskilt tilrettelegging
- Minoritetsspråklige elever
- Elever i sårbare livssituasjoner

I tillegg er det vurdert barnets beste sett opp mot alle barn i kommunen. Elevgruppene vil bli berørt i ulik grad. Hvor stor belastningen blir, avhenger av flere

faktorer. Alder, tidligere erfaringer, opplevd støtte fra foresatte, sosial fungering, sårbarhet og hvor omfattende endringen er for den enkelte vil spille inn.

Barn og elevers medvirkning

I denne høringsrunden oppfordrer kommunen alle til å komme med høringsinnspill.

Ved utarbeidelse av *Skolebruksplan Tysvær kommune 2026-2038* ble alle elevrådene invitert til en felles samling hvor det blant annet ble gitt informasjon om hva en skolebruksplan er, og hvorfor kommunen nå reviderer planen og hva en slik plan skal inneholde. Viktige utfordringer som nedgang i elevtall og vansker med å rekruttere kvalifiserte og kompetente lærere ble løftet frem.

Samlingen la opp til ulike prosesser der elevrådene fremmet sine synspunkter. Temaer som «hva gjør en skole god», «hva bør prioriteres i framtidens skole» og «hvilke endringer kan kommunen gjøre for å møte dagens utfordringer» ble diskutert. Dette er beskrevet nærmere i rapporten om medvirkningsarbeidet som ligger vedlagt til skolebruksplanen.

Elevrådenes synspunkter – hovedtrekk

Elevene har sagt at det er viktig for dem at en skole har:

- Trygge og snille voksne, godt klassemiljø, vennskap og inkludering
- Lite mobbing og gode rutiner for å håndtere utfordringer
- Gode, engasjerte og rettferdige lærere som tilpasser undervisningen
- Variasjon i undervisningen
- Gode og varierte uteområder
- Funksjonelle og vedlikeholdte klasserom, grupperom og spesialrom
- Passe store klasser, gjerne to lærere i klassen
- God klassefordeling og ikke for store forskjeller mellom klassene
- Trygg og kort skolevei, gode bussforbindelser

Videre synes elevene det er viktig at:

- De blir hørt og får være med å bestemme
- Elevrådene blir brukt

Dersom det skal forandres noe på skolene i kommunen, synes elevrådene at det bør:

(gjennomgående ønsker og forslag)

- Bedre fasiliteter: oppussing, nye bygg, bedre garderober, dusjer, ventilasjon, flere og bedre klasserom, flere lekeapparater, mer utstyr
- Bedre og større kantine, gratis og sunn skolemat og felles spiseområder
- Flere og bedre kvalifiserte lærere, flere voksne i klasserommet, mer helsesykepleier og sosiallærer

- Mindre lekser eller leksefri skolehverdag
- Mer valgfag og variasjon i undervisningen
- Bedre økonomi til utstyr og aktiviteter
- Beholde eller bygge opp gode skolemiljøer, gjerne med sammenslåinger der det gir mer sosialt og faglig utbytte, men også ønsker om å bevare små, trygge miljøer for noen
- Mer elevmedbestemmelse og mulighet til å påvirke skolehverdagen

På spørsmål om hva de liker aller best ved sin skole, svarer elevrådene:

- Vennskap, det sosiale miljøet, og at «alle kjenner alle».
- Gode lærere og trygge voksne, helsesykepleier som er lett å snakke med.
- Gym, fotballbane, friminutt, aktiviteter og TL (Trivselsleder) løftes frem som positive sider.
- Noen setter pris på frihet, arbeidsro og gode muligheter for å konsentrere seg.
- Spesielle fag og aktiviteter som Mat og helse, kunst og håndverk, og andre praktiske fag nevnes som høydepunkter.
- Godt miljø og trygghet: Trygghet, trivsel og et godt skolemiljø er gjennomgående viktig.

Vurdering av medvirkningen

Innspill fra elevrådene har vært en viktig del av grunnlaget for vurderingen av barnets beste i skolebruksplanen. Innspillene har hatt betydning for hvordan saken er belyst og hvilke hensyn som er løftet fram.

Gjennom innspillsrunden har det kommet frem at elevene i hovedsak ønsker å beholde sin nåværende skole. Strukturvalg 2 legger allikevel opp til en samlokalisering av Straumen, Grinde og Førland barneskoler, og en samlokalisering av Frakkagjerd og Førre barneskoler. Dette er vurdert opp mot andre hensyn. I dette tilfellet er det gjort rede for konkrete tiltak som kan settes inn for at en slik samlokalisering kan bli så god som mulig. Eksempel er elevmedvirkning fra start, godt planlagte overganger, besøksdager, tiltak for godt klasserom, godt skole-hjem-samarbeid og tett oppfølging i startfasen.

Noen etiske refleksjoner om medvirkning

Når barn involveres i spørsmål som berører deres skolehverdag, er det et grunnleggende prinsipp at medvirkningen skal være reell, trygg og tilpasset barnets modenhet. Samtidig representerer spørsmål om skolenedleggelse og sammenslåing komplekse og følelsesmessig krevende temaer, som barn helt ned i 9–10-årsalderen

ikke nødvendigvis har forutsetninger for å overskue. Dette stiller særskilte etiske krav til hvordan medvirkningen gjennomføres.

I denne prosessen har kommunen derfor vært opptatt av å balansere barnas rett til å bli hørt med behovet for å skjerme dem fra unødvendig belastning. Elevrådene har fått uttale seg om forhold knyttet til trivsel, læringsmiljø og hva som er viktig for dem i en eventuell ny skole, uten at de er blitt bedt om å ta stilling til selve skolenedleggelsen. Dette er et bevisst valg for å unngå å plassere ansvar, skyldfølelse eller beslutningspress på barn i en situasjon som i stor grad handler om strukturelle, økonomiske og faglige vurderinger som ligger utenfor deres kontroll.

Det er også viktig å erkjenne at når barn gir uttrykk for at de ønsker å beholde sin nåværende skole, er dette både naturlig og forventet. Tilknytning til det kjente, venner, nærmiljø og trygghet spiller en stor rolle i barns liv. Denne tilbakemeldingen er derfor tolket som et verdifullt uttrykk for hva som skaper trygghet og trivsel for barn – og ikke som et konkret standpunkt i spørsmålet om strukturvalg. Barns perspektiver er brukt for å identifisere hvilke hensyn som blir særlig viktige å ivareta i de overgangene som følger av en eventuell endring.

Etisk forsvarlig medvirkning betyr at barna blir lyttet til, men ikke pålagt ansvaret for en avgjørelse som ligger hos kommunen. Med dette utgangspunktet har elevinnspillene bidratt til vurderingen av barnets beste gjennom å synliggjøre hva som er viktig for barn i en ny skolehverdag, samtidig som prosessen har ivaretatt deres behov for forutsigbarhet, trygghet og respekt.

Hva betyr endringene for elevene?

Strukturvalg 2A foreslår en samlokalisering av barneskolene Grinde, Straumen og Førland. En ny skole dimensjoneres for om lag 350 elever og er tenkt lokalisert på en ny tomt (henviser til tomtevalg tidligere i rapporten).

Dette grepet vil skje samtidig, og først når en eventuell ny skole står ferdig oppført om lag 6-10 år frem i tid. Dette gir mulighet til å sikre en god og forutsigbar overgang, særlig for elever med behov for tilrettelegging.

Straumen skule

Straumen er en forholdsvis liten skole og har en sterk plass i lokalmiljøet. Skolen brukes ofte på ettermiddag og kveldstid til aktiviteter der elevene og deres søsken deltar. Det vil kunne være utfordrende å opprettholde aktiviteter på fritiden som i dag gjennomføres på skolen dersom skolen legges ned. For mange vil det være mulig å reise til Grinde /Aksdal for å delta på fritidsaktiviteter der, men for noen vil et tap av nærskolen også innebære tap av fritidsaktiviteter.

Elevene mister sitt etablerte skolemiljø, men større fag- og klassemiljø kan være positivt på sikt og gi elevene flere å samarbeide med, både faglig og sosialt. Elevene vil også få voksne rundt seg som er del av et større fagmiljø, noe som anses å gagne elevene. På den andre siden vil det for mange elever oppleves mer trygt på

en mindre skole som også gir bedre oversikt. Det vil også være elever som synes det er skummelt å skulle starte på en ny, større skole, og kan oppleve det vanskelig med en overgang til et større miljø.

Selv om elevene mister sin gamle nærscole, vil hele skolen bli med til ny skole. Dette gjør det lettere å opprettholde allerede etablerte relasjoner, noe som kan demme opp for usikkerhet rundt skolebytte. Samtidig kan det for enkelte elever være nødvendig med et miljøskifte, og de vil da ha mulighet til å få nye relasjoner.

Elevene ved Straumen vil få lengre og mer kompleks skolevei, ingen elever vil kunne gå eller sykle til skolen. For de yngste barna kan dette bli en stor omstilling. Dette kan også gå utover muligheten til å delta på fritidsaktiviteter, enten i nærmiljøet eller ved den nye skolen, da det er tidkrevende med transport.

Samlet sett vil konsekvensene variere fra barn til barn. For barn som trenger stabile og trygge rammer, kan nedleggelse være vanskelig. Det vil derfor være viktig med tett oppfølging og tiltak som sikrer trygg overgang og inkludering. Det vil også være mange elever som mister et aktivitetstilbud i sitt nærmiljø, selv om det vil være muligheter for å delta på andre aktiviteter i andre områder.

Førland skule

Førland skule er en forholdsvis liten skole, men noe større enn Straumen skule og en del mindre enn Grinde skule. Elevene vil miste sin nærscole og sitt nærmiljø, i tillegg vil om lag halvparten av elevene få Tysværvåg barne- og ungdomsskule som sin nærscole dersom tomtevalget strekker avstanden ytterligere. Det innebærer at mange elever kan miste relasjoner og vennskap til elever som fortsetter sin skolegang ved Tysværvåg barne- og ungdomsskule.

For elevene ved Førland skule kan det for noen være positivt å komme til et større miljø med flere å spille på. Ikke alle finner seg til rette på en liten skole, dette kan spesielt gjelde for de som strever med å holde på relasjoner. Et større fagmiljø kan være positivt for de fleste elevene. At personalet får et bredere faglig fellesskap, kan også styrke tilbudet til elevene.

Skolen på Førland er en sosial møteplass og en arena for inkludering. Mange av bygdas aktiviteter er knyttet til skolen og spiller en viktig rolle i miljøet. Uten en skole vil det være vanskeligere å opprettholde et like godt tilbud til alle aldersgrupper.

Flere vil få lengre skolevei, og alle elevene vil være avhengig av skoleskyss. Å være avhengig av skyss vil kunne føre til redusert fritid og fysisk aktivitet.

En overgang til en helt ny skole med alle funksjonaliteter et moderne skolebygg har å by på, kan også påvirke elevene positivt.

Samlet sett vil konsekvensene variere fra barn til barn. For barn som trenger stabile og trygge rammer, kan nedleggelse være vanskelig. Det vil derfor være viktig med tett oppfølging og tiltak som sikrer trygg overgang og inkludering.

Grinde skule

Grinde skule er en skule med 184 elever skoleåret 2025/26. Ved en eventuell endring i skolestrukturen vil alle elevene ved skolen overføres til en ny skule, sammen med elever fra Straumen og Førland skule. Selv om elevene mister sin gamle nærscole, vil hele skolen bli med til ny skule. Dette gjør det lettere å opprettholde allerede etablerte relasjoner, noe som kan demme opp for usikkerhet rundt skolebytte. Samtidig kan det for enkelte elever være nødvendig med et miljøskifte, og de vil da ha mulighet til å få nye relasjoner. De vil også få voksne rundt seg som er del av et større fagmiljø, noe som på sikt anses å gagne elevene.

Grinde skule ligger tett opp til Aksdal sentrum med flere tilbud til barn og unge i alle aldre. Konsekvensene vurderes ikke like omfattende som ved en nedleggelse av for eksempel Straumen, som har utviklet et nærmiljø og flere aktiviteter sentrert rundt skolen. Det vil også være positivt for elevene ved Grinde skule med nytt skolebygg og et nytt uteområde både med tanke på læring og trivsel.

De fleste av elevene ved Grinde skule vil kunne fortsatt gå og sykle til en eventuelt ny skule og unngår dermed belastningen med tanke på ny skolevei.

Førre skole

Førre skole har mange av de samme konsekvensene og mulighetene som Grinde. Elevene ved Førre har erfaring med stort skole- og læringsmiljø. En samlokalisering av Førre og Frakkagjerd vil gi en skule med kapasitet til om lag 550 elever, mot Førres 273 i dag. Skolebyggene vil samtidig deles inn i to, med ett bygg for 1.-4. trinn og et annet bygg for 5.-7. trinn.

Selv om ingen elever kommer fra særlig små forhold i dette tilfellet, vil det likevel bli en overgang for elevene. Med tanke på at det foreslås et nytt skolebygg, vurderes det som en positiv endring i skolehverdagen til elevene.

Det vil bli færre elever med behov for skyss på grunn av farlig skolevei noe som innebærer at flere elever vil kunne gå eller sykle til skolen.

Med tanke på at en skolesammenslåing ikke er tenkt før om 15-20 år frem i tid, kan man sørge for at det blir nok tid til å planlegge overgang til ny skule.

Det samme gjelder for elever med stort tilretteleggingsbehov. Dette vil kunne være positivt for de elevene dette gjelder da man har tid til å gjøre fysiske tilrettelegginger. En ny skule vil også være bygget etter prinsippene for universell utforming.

Frakkagjerd skole

Elevene ved Frakkagjerd skole vil kunne oppleve at skolen deres øker i omfang - både med tanke på fysisk bygningsmasse og økning i antall elever.

Selv om ingen elever kommer fra særlig små forhold i dette tilfellet, vil det likevel bli en overgang for elevene. Med tanke på at det foreslås et nytt skolebygg, vurderes det som en positiv endring i skolehverdagen til elevene.

Med tanke på at en skolesammenslåing ikke er tenkt før om 15-20 år frem i tid, kan man sørge for at det blir nok tid til å planlegge overgang til ny skole.

Vurdering av hovedkonsekvensene

En samlokalisering innebærer både positive og negative konsekvenser for elevene.

De positive konsekvensene anses som mer langsiktige og handler om at en samlokalisering vil gi et sterkere fagmiljø og bedre mulighet til å rekruttere og beholde de gode lærerne. Det vil gi et større læringsmiljø som gir økt sosial variasjon, flere vennskapsmuligheter og bedre tilbud for elever med særskilt behov. En samlokalisering vil gi tilgang på spesialpedagogisk kompetanse og tverrfaglig støtte samlet på ett sted. En ny skole vil også gi et moderne skolebygg, universelt utformet og med gode spesialrom i henhold til kommunens rom- og funksjonsprogram for skolebygg.

De negative konsekvensene gir tap av nærmiljøskolen slik elevene kjenner den i dag. Det gir lengre skolevei og økt avhengighet av skoleskyss for elevene fra Førland og Straumen. Sårbare barn kan oppleve endringen som særlig krevende. Og lokalmiljøet mister en viktig sosial arena.

I vurderingen har kommunen lagt følgende til grunn:

1. Kvalitet i opplæringen vurderes som det hensynet som på lang sikt har størst betydning for barnets beste. Tilgang til kvalifiserte og gode lærere, stabile profesjonsmiljøer og spesialpedagogisk støtte er forhold som virker inn på alle barns læring, trivsel og utvikling.
2. Tap av nærmiljø og lengre skolevei vurderes som betydelige belastninger, særlig for barn i Straumen og Førland. Dette hensynet veier tungt på kort sikt, men kan delvis kompenseres gjennom trygg overgangsplanlegging, tett oppfølging og god transportløsning.
3. Sårbare barn er brukt som egen målestokk i vektingen. For disse barna vil endringer kunne være mer krevende, men større fagmiljø og bedre tilgang på spesialpedagogisk kompetanse vurderes samlet sett å gi et bedre tilbud over tid – gitt at overgangen planlegges godt og individuelt.
4. Langsiktighet og bærekraft er et hensyn av betydning for barnets beste. Et stabilt og robust skoletilbud med forutsigbar tilgang på kvalifiserte og gode lærere vurderes som nødvendig for å sikre kvalitet i opplæringen i et langt perspektiv.

Samlet barnets beste-vurdering

På bakgrunn av vurderingene over mener kommunen at:

- Det som er mest krevende for barna, er tap av nærmiljø, økt reisevei og uro i overgangsperioden, særlig for de yngste og mest sårbare barna.

- Det som veier tyngst på lang sikt, er kvaliteten i opplæringen, tilgang til kvalifiserte lærere og et profesjonsfaglig miljø som gir robuste tjenester til alle barn, også elever med særskilte behov.
- Tiltakene som planlegges, inkludert overgangsplanlegging, elevmedvirkning, individuelt tilrettelagte overganger og styrket samarbeid med foreldre, vurderes som et godt utgangspunkt som kan bidra til å redusere de negative konsekvenser.

Samlet vurderer kommunen at strukturvalg 2 – med tydelige avbøtende tiltak - er det alternativet som best ivaretar barnets beste på lang sikt, selv om det innebærer utfordringer for flere elevgrupper på kort sikt.

Samlet vurdering

Utredningen av strukturvalg 2 viser at Tysvær kommune står i en situasjon der dagens skolestruktur vil gi økende utfordringer knyttet til rekruttering, relevant kompetanse, kapasitet og likeverdig opplæringstilbud. Elevtallene faller i flere deler av kommunen, mens nasjonale og regionale prognoser peker mot lærermangel, særlig i små fagmiljøer. Slik situasjonen er i dag, vurderes det som krevende for flere av skolene å opprettholde et stabilt og bærekraftig tjenestetilbud med kvalifiserte og gode lærere på alle trinn og i alle fag. Dette må kommunen ta på største alvor når man vet at læreren er den viktigste enkeltfaktoren for elevenes trivsel og læring.

Strukturvalg 2A og 2B gir kommunen en langsiktig og helhetlig retning for skolestrukturen. Begge alternativene legger til rette for større og mer robuste fagmiljøer, bedre mulighet for å rekruttere og beholde lærere, og en struktur som støtter opp under dagens og fremtidens krav til kvalitet i opplæringen. Samlokalisering av skoler gir i tillegg mulighet for mer styrket spesialpedagogisk kompetanse, bedre tilgang på støttetjenester og mer fleksibel organisering av undervisning og elevstøtte.

Samtidig innebærer strukturendringen negative konsekvenser for nærmiljøene ved skolene som legges ned. Skolen er en viktig sosial arena i bygdene, og tap av nærscole vil påvirke tilhørighet, aktivitet og identitet. Flere elever vil også få lengre skolevei og økt avhengighet av skoleskyss. Disse utfordringene veier tungt, og krever tydelig og forutsigbar planlegging, god dialog og målrettede tiltak for å redusere uønskede konsekvenser.

Forskning viser tydelig at læreren er den viktigste skolerelaterte faktoren for elevenes læring. Elevens egne forutsetninger og hjemmebakgrunn har størst betydning totalt sett, men blant forhold skolen kan påvirke, er kvaliteten på lærerens kompetanse og praksis avgjørende. Gode lærere kjennetegnes av en kombinasjon

av faglig styrke, pedagogisk kvalitet og varme, profesjonelle relasjoner til elevene. Det er denne helheten som skaper kvalitet i undervisningen – og som har størst betydning for elevenes utvikling.

Skolen har et formidabelt samfunnsoppdrag. Hvordan kan skolen best forberede barn og unge på et arbeids- og samfunnsliv i rask endring, med økende kompleksitet i samfunnsutfordringene og er mer sammenvevd og mangfoldig verdenssamfunn.

Kompetansebehovsutvalget trekker frem at evner knyttet til kritisk tenkning, problemløsning, samarbeid, etisk refleksjon og kulturell forståelse vil være særlig viktige for å møte komplekse samfunnsutfordringer.

Den avgjørende forskjellen er læreren.

Kvalifiserte og gode lærere er ryggraden i norsk skole. Tilstrekkelig og kompetente lærere er helt avgjørende for at skolen har god kvalitet. Etterspørsel etter kvalifiserte lærere har gått merkbart opp de siste årene. Tysvær står, i liket med andre norske kommuner, overfor store utfordringer med tanke på tilgangen på kvalifiserte lærere.

Barnets beste er vurdert samlet. De mest krevende konsekvensene gjelder tap av nærmiljø og økt reisevei, særlig for elever i Straumen og Førland. Det som samtidig vurderes å ha størst betydning for barn på lang sikt, er tilgang på kvalifiserte lærere, stabile læringsmiljøer og kompetente fagmiljøer rundt elevene. Med systematisk overgangsarbeid, god involvering av elever og foreldre, og tydelige kompenserende tiltak vurderes strukturvalg 2 som det alternativet som samlet sett best ivaretar barnets beste over tid.

Strukturvalg 2 gir kommunen en skolestruktur som er mer robust, økonomisk bærekraftig og framtidsrettet. Løsningen gir forutsigbarhet for barn, foreldre og ansatte, og gjør Tysvær bedre rustet til å sikre kvalitet, likeverd og trygghet for alle elever i årene som kommer.

Oppsummering økonomiske konsekvenser

Tysvær kommune står overfor viktige valg om fremtidens skolestruktur der fokus på økonomi er én del av helhetsbildet. Vurderinger handler også om kvaliteten i skolen, rekruttering av kompetanse og hvordan man best kan sikre gode læringsmiljøer for alle elevene.

Prognosene viser en nedgang i elevtall fram mot 2035. Dersom dagens skolestruktur opprettholdes, vil dette føre til økte kostnader per elev, selv om de samlede driftsutgiftene til undervisning kan bli noe lavere. Analysen viser også betydelige forskjeller i kostnader mellom skolene, der små skoler har vesentlig høyere kostnad per elev enn større skoler.

En videreføring av dagens skolestruktur vil komme med et betydelig vedlikeholdsbehov, der store summer må brukes på gamle bygg for å opprettholde forsvarlig standard og funksjonalitet.

Strukturendringer kan gi mer effektiv ressursbruk. Utredningen viser at strukturvalg 2A og 2B kan redusere årlige driftskostnader, og dermed bidra til å jevne ut kostnadsforskjeller mellom skolene. Samtidig vil strukturendringene kreve betydelige investeringer i nye skolebygg. For en kommune som allerede har høy gjeldsgrad, vil slike investeringer gi økte rente- og avdragsutgifter i årene framover.

Tabellen nedenfor viser årlig besparelse i skoledrift og FDV-utgifter i 2035 for fire scenarier: videreføring av dagens skolestruktur (Alt.0), strukturvalg 2A, strukturvalg 2B og både strukturvalg 2A/2B. Tabellen viser også anslåtte kostnader til vedlikehold- og oppgraderingstiltak på kort- og lang sikt, samt estimert investeringsbehov for hvert av disse scenariene.

Om dagens skolestruktur blir beholdt, er det estimert at elevtallsnedgangen vil gi en årlig besparelse i skoledrift på 2,8 millioner kroner. Denne besparelsen kommer i tillegg til effektiviseringsgevinsten strukturvalg 2A og 2B er forventet å gi. Årlig besparelse viser forventet økonomisk besparelse som følge av elevtallsnedgang og effektiviseringsgevinst på grunn av endret skolestruktur. Strukturvalg 2A er forventet å gi en total årlig besparelse på 10,2 millioner kroner og strukturvalg 2B er forventet å gi en total årlig besparelse på 5,7 millioner kroner. Dersom både strukturvalg 2A og 2B blir gjennomført er den totale årlige besparelsen estimert til å bli 13,1 millioner kroner.

Videre viser tabellen kostnader til vedlikehold- og oppgraderingstiltak både på kort- og lang sikt og investeringsbehov knyttet til nye tiltak ved nullalternativet og strukturvalg 2A og 2B. Det forutsettes at strukturvalg 2A eliminerer alt vedlikeholdsbehov på de aktuelle skolene, selv om enkelte strakstiltak kan være nødvendig på kort sikt. Strukturvalg 2B innebærer noen strakstiltak på Førre skole og FBS.

Tabell 1: Oversikt over årlig besparelse knyttet til skole drift og FDV i 2035, vedlikehold- og oppgraderingstiltak og investeringsbehov nye tiltak ved nullalternativet og strukturvalg 2A og 2B.

MNOK	Antall skoler	Årlig besparelse skole drift og FDV i 2035			Vedlikehold- og oppgraderingstiltak			Investeringsbehov nye tiltak		
		Elev-tall	Struktur-valg	SUM	Kort sikt	Lang sikt	SUM	Brakke-modul	Ny skole	SUM
Alt. 0	8	2,8		2,8	151	216	367	51		51
Alt. 2A	6	2,8	7,4	10,2	94	139	233	51	171	222
Alt. 2B	7	2,8	2,9	5,7	94	143	237	51	113	164
2A + 2B	5	2,8	10,3	13,1	84	67	151	51	284	335

En økonomisk bærekraftig skolestruktur innebærer derfor å finne en balanse mellom investeringsbehov, driftskostnader og framtidig kapasitetsutnyttelse, samtidig som kommunen sikrer gode og likeverdige opplæringstilbud til alle elever. Målet er å få mest mulig læring ut av hver krone. Dette forutsetter en helhetlig vurdering av hva kommunen trenger, hva den har økonomisk handlingsrom til, og når tiltakene kan gjennomføres. Slik kan økonomiske og pedagogiske rammer virke sammen, slik at kommunen både styrker læringsmiljøene og samtidig ivaretar en ansvarlig økonomi.

Litteraturliste

Eacott, S., & Freeborn, A. (2020). Regional and rural school consolidation: a scoping study of research literature. *International Journal of Educational Management*, 34(3), 477-491. <https://doi.org/10.1108/IJEM-08-2019-0318>

Senter for Praksisrettet Utdanningsforskning, H. (2022). Skolestørrelse og sammenhenger med elevenes trivsel og læring. In (Vol. Skriftserien 9 -2022): Høgskolen i Innlandet

Villa, M. (2015). Litteraturgjennomgang: Forskning og evaluering om skolesentralisering/-strukturendring. <https://marvil.folk.ntnu.no/skoleogsm%c3%a5samfunn/wp-content/uploads/2015/12/SFTK-leveranse-22.09.15.pdf>

SSB, rapporter2025/30. LÆRERMOD 2024-2060. [LÆRERMOD 2024-2060](#)

NORDAL RAPPORT SKOLESTØRRELSE [Nordahl-rapport-Skolestørrelse-og-sammenheng-med-elevenes-trivsel-og-laering.pdf](#)

NOU 2018:2 fremtidige kompetansebehov. Kunnskapsgrunnlaget [NOU 2018: 2 - regjeringen.no](#) NOU 2014:7 Elevenes læring i fremtidens skole. Et kunnskapsgrunnlag [NOU 2014: 7 - regjeringen.no](#)

NOU 2023:4 Tid for handling. Personellet i en bærekraftig helse- og omsorgstjeneste [NOU 2023: 4 - regjeringen.no](#)

NAV Bedriftsundersøkelsen våren 2025 [Bedriftsundersøkelsen - nav.no](#)

OECD Skills Strategy Diagnostic Report Norway 2014. [norwaydiagnosticreportfinalcover280114.pdf](#)

Overganger i oppvekst og utdanningsløpet. Fra barnehage til læretid eller høyere utdanning. Strand, G., M. og Järnerot, A. (red.) Universitetsforlaget, 2025.

Lærermangel og lærerutdanning de siste 50 år og prediksjoner fram mot 2035. Universitetsforlaget 2025. Torberg Falch and Bjarne Strøm. [Lærermangel og lærerutdanning de siste 50 år og prediksjoner fram mot 2035](#)

[Utvalget for framtidens fellesskole](#) Innhold hentet februar/mars 2026.

Hattie, J. (2023). *Visible Learning: The Sequel*. A synthesis of over 2100 meta-analyses relating to achievement. Routledge.

Johansson, S., Gustafsson, J.-E., Hansson, Å. & Alatalo, T. (2024). Estimating effects of teacher characteristics on student achievement in reading and mathematics: evidence from Swedish census data. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 68(4), 717-734. <https://doi.org/10.1080/00313831.2023.2175252>

Kapitel IV. Lærerbidrag i folkeskolen. (2022). I F. D. Ø. Råd. (Red.), *Dansk økonomi, efterår 2022*. https://dors.dk/files/media/rapporter/2022/e22/endelig_rapport/E22_Kap_IV_Rev2023.pdf

Transportøkonomisk institutt. Lenker: [Skoleskyss svekker barns helse - Samferdsel](#)

Bruker barn beina? Evaluering av prosjektet Aktive skolebarn (2002 - 2005) -
Transportøkonomisk institutt

Investigating Access to Schools through Walking: A Study of Built School Road Networks |
MDPI Mitigating barriers for children walking and biking to school | Penn State University